Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 7 март, 1974 шу. • № 29 (5325). • Мах 2 кеп.

20 АПРЕЛЕ ЕРРИГСОЮЗНИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

МАССАВА А АРАВАРГВА

Сийлахь-боккха баьчча В. И. Ленин ваь 104 шу дизара хетадаь укх шера 20 апреле Ерригсоюзни субботник де аьнна Москверча хьалха латтача предприятей коллективаша дIадоладаь гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцад Грознерча Ленина цIи лелаеча районa къахьегамхоша. «Цlеча суббота» дикача къахьегама толамашца накъа баха, цу дийнахьа къаьстта чIоагIа хьинар айдаь къахьега, хьадаьккхара пятилетка копилка чу дIачудала лаьрхIа декхараш тIа а ийца москвичий инициатива райопе эггара хьалха хьаллаьцай Грозненски швейни производственни объединенои «Автоспецоборудование» опытно-экспериментальни заводеи коллективаша.

Московски предприятей коллективай инициатива района ерригача предприятешка, организацешка хьаллацара хетаяь яр парте Ленински райкоме хинна совещани. Совещане бар районерча предприятей, организацей, учреждений кулгалхойн юккъьанцарча партийни организацей секретараш. Районе коммунистически субботник дара хьакъехьара дош чIоагIа доашхаш дайцар парте райкома хьалхарча секретара Г. Ф. Галковас.

С. СУЛТАНОВ.

ТХОАЙ ДЕША ДАЙ ХУРГДА

Массаза санна чIоагIа раьза хинна тIаийцар Малгобекски автотранспортни предприятеболхлошa, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха В. И. Ленина 104 шу дизара лезача. цIей сийна Москверча хьалха латтача предприятеша дIайолаяь инициатива. Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа хьинар айдаь къахьегаш хурга автотранспортни предприятера 180—200 болхло. Царех 80 водитель автобусашца, грузови машинашца маршруташка арабаргба. Цар дIа-юха бугаргба эзэраш пассажираш, дIа-хьа хьоргба дукхача маьхера халкъа боахама мухь. Иштта ехача машинашта ремонт еш хургба ремонтникаш-слесараш, электрикаш. Цэр массане а цу дийнахьа даьккха 500—600 сом алапи пятилетка фонда юкъедахьа лерхI автобоахама болхлоша.

К. БОКОВ,
Малгобекски автотранспортни предприяте директор.

БIаьстан кхашкарча балхашта

кийчо мишта яьй

НАЬХА А ЙОАКХО Е ЕЗА

Гота балхаш дIадоладала дукха ха йисаяц. Цун кийчо яра балхаш чакхдаьха бовла гарга ба КПСС ЦК партегеи советски халкъагеи лаь Кхайкарал дог раьза хинна хьаллаьца къахьегаш бола Назрановски района юрта боахама къахьегамхой. Пятилетка дийлагIа, къоастамбу шу толамца чакхдаккхара лакхара социалистически декхараш тIаийцад района кхаш леладераша. Фу дIадувча боарамга кхоачаделга чакхдоаккхаш латт, кийчой линейка тIа дIаувт тIеххьара тракторaш, юрта боахама инвентарь.

Техника — техника я. Ховш махиллара техника шин-шегIа леларгьяц. Цар тIа болх бе безараш нах ба. Техникагара а лаьттангара а доалар царга мара доаккхалургдац. ХIаьта цу наьха уйла балха тIагIоргйола хьалаш Iалашдар боахамий кулгалхой лоархIамера декхар да.

Цу хьакъехьа «Назрановский» совхоза кхашкарча станашка фу даьл хьожаш хилар тха газета рейдови бригада.

Эггара хьалха № 5 йолча тракторно - полеводчески бригаде хилар тхо. Ханнахьа тов а яь даьтта хьекха мугIарагIа дIаоттаяь латт станера тракторaш, сеялкаш, культиваторaш, нохараш, кхы мел йола юрта боахама инвентарь. Массехк механизатор нохара улгаши хьоаналгIаши дIаувттадеш боахк.

— Ерригa а 21 трактори кхашкара балхаш ду ерригa юрта боахама инвентари кийча я, — йоах бригадира Муцольгов Iалихана.

Бригадира къамаьлах гучадаьлар тракторaш тIа болх бе цхьацца тракторист мара ца хилар. Цу гIулакхо торо хулийтаргьяц хIара трактораге шин сменагIа болх байта. Цо тIеххьдоаккхаргда бIаьстан кхашкара балхаш ханнахьа чакхдоахилга.

Из техниках да. ХIаьта мишта механизаторашта Iалашдаь хьалаш? Миштай помещенеш? Ала деза, цу хьакъехьа йоагтIаш йола йоакхо яь ца хилар. Стана помещени дика я, цхьабакъда, чухь лостам баьбац.

— Цу чу лостам бе-м хала дацар, сиха дергда из-м, йоах бригадира.

ТIаккха наьха йоакхо елга тIехьа хIана доах яха хаттар отт. Механизаторашта вахара хьалаш ханнахьа Iалашдара деш совхоза кулгалхоша тесса дитад. Цул совгIа помещенеш кийчъе дукха ха езац яха бригадир а сел бакъвац.

Кхача кийчбеча Джандигова Зайнапа шиь болх дIаболабаьб. БархIлагIа шу да цо укхаза болх бу. Цо яхачох кухне мел эшар долаш да. Кухне латт шиь газови плита.

Помещени дукха хIама эшаш я: кIир тохарал совгIа, цхьаццайолча моттигашка тоае еза. Шиь наIара санагIа гоннахьара хьаьха а хьаьха дIачIоагIде дезаш да. Цlеча уголокера уй дехад. Хаьхо чувагIа цIа ремонт яьй ала йиш йолаш дац. Уйна басар хьекха даларе бакъахьа дар.

Гойтара агитаци леладелга чIоагIа ледара да укхаза. Юрта боахама продукташ дукхагIа яхара, социалистически яхь йоаржаяра къахьегамхой тIахьеха лозунгаш, плакаташ дац стане, духхьал арахьа уллача пхьаннегара дIаиккхача. Кхыметтел Цlеча уголока пенаш а даьсса да.

Цигара даьлча совхоз- техникума тракторно - полеводчески стане хилар тхо.

«Сельхозтехника» Сунженски отделене ремонта дIайигача кхаь тракторгара дIа мел иккха ерригa юрта боахама техника кхашкарча балхашта кийча я укхаза.

Совхоз - техникуме дика вIаштIехьъяьккха лелаю гойтара агитаци. Конторей Цlеча уголокеи хьалтеха доахк боахама къахьегамхоша тIаийца социалистически декхараш. Долаш да хьоккхамийи производстве хьалха латтарийн досказш. Цlеча уголоке керда газеташ, журналаш дада. Механизаторашта бIайха кхача кийчбу.

БIаьстанга кийчо еш дукха къахьег Ленина, Къахьегама Цlеча Байракхa орденаш лелаеча бригадира Евлоев Саьгe Махьмада.

Цхьабакъда, укхаза а йоагтIа терко яьяц помещенеш кийчъяра. Наьсар - Кертерча отделене санна топпар хьаьха дIачIоагIде дезаш да наIара санагIаш, пенаши тхоенаши цхьаццайолча моттигашка хьаха, кIир тоха езаш да. Столовера уй деха да. Кухнена пхьегIаш, кхыйола инвентарь эш. Лоацца аьлча, стане бахаргболча механизаторашта дика хьалаш Iалашдара хIанзчул тIехьагIа де дезаш дукха да.

Ханнахьа оарцагIа ца бовлаш тесса лелалаьл из гIулакх совхоз - техникума директора боахама гIулакха волча заместителa Долтмурзиев Iумарен прораба Дударов Мусаси.

Из гIулакх шоай бехках ледара дисар кхета а деш стане механизаторий вахара хьалаш Iалащдара кхоачамбоацараш дIадаха уж сиха оарцагIбаргхиларах теша лов.

«Сердало» газета рейдови бригада З. ДАУРБЕКОВ — халкъа контрола Назрановски района комитета председатель; Н. СМИРНОВ,— «Путь Ленина» яхача районни газета редактора заместитель; А. САГОВ — тха собкорр.

ЖА ЛЕЛАДЕРАШ БОЛЧА

□

ФОТО-РЕПОРТАЖ

□

Жа леладерашта эггара бехктокхамера ха я хIанзаръяр. Цу лоархIамерча ханна дукха хьалха денз кийчо еш къахьийгар Шелковской района «Красный пахарь» колхоза жа леладераша.

Колхоза жа леладеча ферме тхо даха долаш февраль бетта жа даккара итогаш еш бар жа Iуй, сакманщикаш. Ала деза, уж дог гIоздоаккхаш хилар. Февраль чакхбоалаш вокхагIволча жа Iуна Батаев Османа бригаде 470 жий бахкар. Царна тIехьа 590 Iаьхар ба. ХIанзле бахкача хIара 100 жийна тIехьа 125,5 Iаьхар хьахинна.

Шоай де дезараш дийца а баьнна хIаравар шиь участке дIавода. Жа Iуй Байгишев Явмурзеи Исраилов Iалаудини жерчашта доакъар дийла болх. Дийнахьа кхозза кхоаб укхаза жерч. Хан-ханнахьа хий моладу. Лакхерча сурта тIа (аьрдехьара аьттехьа) жа Iуй Я. Байгишеви I. Исраилови жена хий дотташ боахк.

Дика хьал да сакманщица Мустафаева Тамарий Iоахарашка (лохера сурт). Дог гIоздаьннеи заггIе елаеннеи я из. Цо Iуьнал ду Iоахарий могаши дика хIама дуаши да. 1974 шера декхараш кхоачашдергхилара тешал да жа Iуштa хIанз карагIдуьла гIулакхаш.

М. Ткаченко тексти сурташи.

«ЧАНА ЛЕРАШ А НИЙСЛУ...»

РЕЙД

Торговле болх. Итташ эзараш советски торговле болхлой ба къахьегамхой хьаштаца сийлеица кхоачашдеш. Вай парте, правительства цахаддаш йоаккхо ю нийдархой хьашташ кхоачашдара культура, торговле болхлой вахара хьалторо дегIаяра дешай.

Торговле болх тоабэра, из технически эшарашца Iалашъяра де деза цхьадолэ хIамаш белгалдоахаш 1972 шера 7 январе соцам бир, КПСС ЦК-си СССР Министрий Советои. Цу тIа белгалдоаккхаш хиннача тайпара дIаяхача пятилетке чIоагтIа дегIаенай торговле розничин товарооборот, чIоагIъенний цун материально - технически база. Цунца цхьана шийна хьалхашка оттадаьча декхарашта хIанз дизза жоп луш дац мехка торговле хьал, аьнна, дар цу соцам тIа, Иштта 1971 — 1975 шерашка торговле дегIайоалаяра хоадамболла декхараш хьалхашка оттадора цо. ХIанз из соцам толамца кхоачашбара низ тIабахийта къахьегаш ба торговле болхлой. Из иштта хилар хьагойташ масал доаладергда вай.

Паччахьалкхен гIулакхаш — шоай гIулакхаш хеташ ба дукха дукхагIбола советски нах. Цудухьа кхоач царга долча хIаман бала а. ДоккхагIча даькье халкъа боахама доакъошка доахача къахьегама толамех хозахеташ, кхоачамбоацарех халахеташ язду цар редакцега. Масала, дукха ха йоацаш Грознерча цхьайолча торговле предприятешка нийдархой хьашташ лерттIа кхоачашдеш бола торговле дика болхлой, харц хIамай леладераш бувцаш массехк хоам хилар тхога. ХIанз царех дувцаргда оаха.

Укх деношка город Грознерча цхьайолча торговле предприятей балхага хьожаш хилар тхо. Горпромторга № 18 йола промышлении товараш дохка тика. Лостам болаш я чухьнахьа. Шо - шоай моттигашка мах тIаязбаь а болаш полкашка дада товараш. Даьча хаттара безаме жоп луш, дезачарна товараш дIахьоккхаш прилавка хьалхашка лел продавецаш. Галантерейно - трикотажни отдела заведующи, месткома председатель нов. Сапралиева хьалха а йолаш отделашка, складашка хьожаш чакхдоал тхо. Торговле, санитарии бокъонаш телхаеш хIама дац.Иштта тохкама лаьрхIа нийцача 3 — 4 тайпа продуктех мах нийса дIанйцар, тараз лерттIа эзар торггастронома № 1 йолча тика болхлоша а. Халахете а кIезиг-дукха гIалаташ долаш, кIоаргга торговле бокъснаш телхаеш моттигаш а нийсъелар тхона.

«Чана лераш а нийслу юкъе-юкъе», иштта кица лоаладеш хиннад вай даьша саго харцахьа хIама дича. Цу хьакъехьа хургда дIаходсда тха дувцар.

ХIАМИЛГ ЯККХАРА ТIЕРА БАРАШ

ОГНХЗ ОРС-а, «Восход» яха павильон. Укхаза буфетчицас нов. Зайпулаевас цхьане чу 15, шоллагIчун чу 10 грамм йий кIезигагIа деттар. ХIаьта хила дезачул пхиппха грамм дулх кIезигагIа долаш хилар шашлычника Дахкильгов Темирлана шашлыкаш а.

«Кавказ» ресторан. Официантка Березевская Людмилас шийга даьча заказах шин сага лаьрхIа 300 грамм къаракъ цхьацца борщ, гуляш, винегрет хьатIадера. Раздатчица - повар йолча Хусейновас цаI 10 грамми шоллагIъар 15 граммии эша еш борщ етталга гучадаьлар эзача. Иштта 5—10 граммаш кIезигагIа деннадар винегрета порцеш а. ХIаьта нов. Березовскаяс нормалла 50 грамм дукхагIа къаракъ дохкарца толхайир торговле бокъо.

БIАРГАШ А ДУВШАДАЬ ЯККХА ГIЕРТАРАШ

Горпищеторга нов. Ратушновас кулгалду № 7 йола кхачан тика. Ийдархошка 30 грамм эшаеш ах килограмм нахчен 10 грамм кIезигагIа озаш налхен бехкар продавщицас Джабагиевас. Иштта 15 грамм тIерайоаккхаш ах килограмм ирис яха конфетэш йохкаш мах бир продавеца Корабковас а. Цул совгIа кладовка чу дIадилла уллар жалобайи предложенейи книжка.

Старогрознефть ОРС-а «Отдых» яха ресторан. Делкъал тIехьагIа сахьат доалаш латта ха яр тхо дIачудаьлча. Хоза, лостам болаш я чухьнахьа. Менюга хьежа далале тIаенача официанткас заказ дIа а ийца хьатIадахь мала къаракъ, даа хIама. ДIатехкача меню тIа оттабаьча тайпара нийса дIанийцабар официанткас мах. Бакъда, цкъарчоа 100 грамм мара яла бокъо йоацача хIаранена 150 грамм къаракъ хьатIадера цо. Цунах ше дукха гIалат яьннилга ха ловш яцар нов. Харлэшина.

IЕХ ДАЙНА ЧУГIЕРТАРАШ

«Терек» ресторан. Цец-амагIа воаккхаш дар укхаза тхона дайна сурт. Хье ца луш тха гIулакх де тIайоагIа официантка. Шийга даьча заказах цо тхона шин сага лоархIамбеш графина чу хьатIадахь 300 грамм къаракъ, цхьацца порцу борщ, беф-строган. Тха дехар кхоачащдеш сихха чоттеха 6 соми 83 кепиги доагIа шугара аьнна дIаденна 7 сом дIа а ийца, кхыметтел баркал а ца оалаш йолаянна дIаяхар официантка Дзотова Людмила. Кхайка хьатIа а йийха оахош дена гIулакх дIааьнначул тIехьагIа юха лархIийтача 1 соми 17 кепиги совдаьккха хилар официанткас. Оаш сога 6 сом мара деннадац ер да шоана, аьнна, 17 кепиг Iоккхесса дIаяха йол из, раьза йоаццачогIа.

— Мишта деннадац, тхо тувладеннад мотт хьона, е массанегара иштта совдоаккхаш я хьо?, — хетт оаха цунга.

Яц, сога 6 сом мара деннадац, шоана лезе аз дIа-м лургда, аьнна юха а тхо къарде йоларах хIама хургдоацилга хайча сом хьа а денна дIайода нов. Дзотова.

Хьавийхача цхьа безаме саг а хинна моаршал хаьтта тIаверa тхона производства заведующи нов. Проскуркин. Даа хIама оза безам болаш тхо долга хайча бос хувцабелар «фусам даь», Сенна озаш да из, аьнна духьал аьлар из хьалхарча юхьигах. Контрольни тараза тIа эзача хIара порце тIара 40 грамм дулх эшаш хилар беф-строганаш. Кхы а хозагIа дар уж озача хана Проскуркин Иван Петровича даьр. Тха бIарг тувла а балийта эза яьннача беф-строгана тIера дулх цхьа-шин кусок мара ца юташ шоллагIча порцена дIатIа а дилла укхаза 100 грамм гаргга хул, шаккхе порци цхьана дIалархIа сона яхаш дехар де волалу из. Цхьана эзача шинна а порце дулхах 120 грамм мара хилавзар. Гучаяьлар вожкхача сага Иван Петровича махинаци а.

Укхаза чакхбаьлар тохкам. Цхьабараштa, вешта аьлча торговле болх дика ца ховрашта, из-м доккха хIама дацар аьнна хета тарлургда. Иштта хетадала йиш йолаш дац из, гIулакх. Цар чIоагтIа телхаяь торговле бокъонаш.

С. УЗАЕВ — РСФСР товарий дикален торговлен паччахьалкхен инспекце Нохч - ГIалгIай республикански управлене инспектор; А. АЛАЕВ — халкъа тIахьожама Грозненски городской комитета инспектор; М. ТУМГАЕВ — «Сердало» газета спецкорр.

А. А. ГРОМЫКО АРЕ ХИЛАР

ХЕЛУАНЕ ХИННА МИТИНГ

КАИР, 4 март. (ТАСС). АРЕ правительства вийха ваха официальни визитаца укхаза вола КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко Советски Союзо экономическии технически новкъостал а деш хьалъеш латтача Хелуански металлургически комбинате хилар тахан.

Цунга дег тIара моаршал хаьттар АРЕ промышленноста министра Ибрагим Салем Мухаммадейна, комбината директорий правлене президента Абдель Азиз Камала, египетскии советскии специалисташа, комбината болхлошеи гIиншлоихошеи.

Комбинатага хьежа баьнначул тIехьагIа массови митинг хилар цига хьалъеш латтача египетско - советски доттагIала сийна яздаьча лозунгашца а Советски Союзеи Египта Iарбий Республикан байракхашца а егача цхьан цехе.

Митинге къамаьл даьча АРЕ промышленноста министра белгалдаьккхар, Хелуан хьалъераша чIоагтIа гIадбаха а болаш моаршал лу вайца доттагIал долча сийлахь - йоккхача державa вкалга а цунга гIолла Советски Союза дерригача халкъага а цун кулгалхошка а аьнна. Египетски халкъа дегаоидло, шиь советски доттагIий новкъосталца АРЕ-с хьалъеча цун еза-йоккхача промышленноста дог да Хелуан.

Вайна, белгалдаьккхар И. С. Мухаммадейна, цIаккха а дицлургдац лакха Асуански плотина хьалъеча Советски Союзо лаьца дакъа. Шиь йоккхалгеи лоархIамгеи диллача, вай шоллагIа лакха плотина я хьалъеш йола Хелуан.

Министра баркал аьлар Советски Союза правительстванеи халкъаи Египтана массе даькъе, къаьстта а из экономически дегIайоалаеча, СССР-о доккха новкъостал деш хиларах.

Шин мехка юкъера доттагIала бувзамаши цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдаран дегIакхувларан боккхача лоархIаме да, аьлар И. С. Мухаммадейна, 1971 шера президента А. Садатеи СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорнеи кулгаш яздаь АРЕ-неи СССР-ан юкъерча доттагIалахи цхьана леладеча гIулакххехи дола Договор.

Цул тIехьагIа, Советски Союзеи египетско - советски доттагIалеи сийна доахача ловцаша цкъа санна дукххаза юкъагIа а доахаш къамаьл даьча А. А. Громыкос аьлар:

Доккха дикахетар хиннад сона Хелуане — египетски металлурге духхьашхаръяр йолча варах а из башха-дика комплекс йовзарах а.

Хозахет вай мехкашта юкъерча доттагIалахи цхьана леладеча гIулакххехи долча Договора тIа оттаяь принципаш корта а болаш цхьана къахьегарца укхаза леладу египетскии советскии специалисташта юкъера айхха доттагIал бIаргагуш.

Хелуански металлургически комплекс мехка дIахо индустриализаци елга дегIадоаладареи къаман еза-йоккха промышленность — мохк экономически шийна лоIамагIа хилара лард хьаяреи лард я.

Цкъа президента А. Садата лаккха доагтIача тайпара белгал мадаккхара, Хелуан шоллагIа Асуан я. Тахан бакъде йиш йолаш ва со, Асуане хьахинна советскии египетскии халкъашта юкъера доттагIал хIанз Хелуане толаме дегIаухаш хилар.

Шиь доалахьара металлургически промышленность хьаяро Египтана иштта Iалашдергда юрта боахам дIахо дегIабоагIилгеи халкъа хьал-торо лакхъелгеи.

Асуанаи кхыча экономически проекташтеи тIеххьа Хелуански комплексо лард йолл Египта вахаререча йоккхачеи лоархIамечеи процессана — прогрессивни социально - экономически эргалонаш яра хиланза яргйоаца Египта Iарбий Республика экономикера паччахьалкхен сектор дIахо дегIайоалаяран чIоагIъяран.

АРЕ даьхкача тха визито лерхIар, аьлар дIахо А. А. Громыкос, Египтанеи Советски Союзаи юкъерча гIулакхашка карагIдаьнна дикал мел дола хIамаш чIоагIдара а цул совгIа, уж гIулакхаш дIахо кIоаргдара тоэонаш хьагучаяхара а новкъостал делга да.

Советско - египетски гIулакхаш дегIаккхувлача советскии египетски халкъий хьашташта, машара хьашташта махеттара дола, исторически ала йиш йолаш дола доккхий толамаш даьхад шинна а мехко.

ГIулакхаш дIахо кIоаргде йиш я, нагахьа санна шинна а мехко хабара а доацаш. гIулакхаца, хIаьта нийсагIа аьлча, къамаьлаца гIийрта ца Iеш, гIулакхаца а цунга кхача гIерташ хуле. Аз белгалдоах уж дешаш — нагахьа санна гIулакхаца а уж цунга кхача гIерташ хуле.

Советски Союзо шиь де йиш йолаш мел дола хIама дергда вай гIулакхаш духхьал иштта, духхьал цу лостамагIа дегIаахийтара.

Шоана дика йовз, доттагIий, лоархIамечеи ирачеи деша — израильски агрессех хьахиннараш дIадахара Советски Союзо лелаю позици. Тхона хет, агрессора бIуво Iарбий лаьтташ, цу даькъе Египта лаьтташ а цIендаь мукъадалийта деза аьнна.

Ишта я тха позици, нагахьа санна лоацца аьлча. Цунгара да оаха леладуи леладергдолеи гIулакхаш.

Мукъаба сона, оаш укхаза тхо безаме тIаэцарах шоана баркал ала а Египта сийлахьча болхлой классаи дерригача египетски халкъаи, цу наькъа тIа царна керда хIамаш карагIдувлар ловш, ловца баккха а. Цу наькъа тIа — аз яхача хана, са дагардар СССР-аи, АРЕ-неи юкъера доттагIал, советскии египетскии халкъашта юкъера доттагIал дегIадоаладелгеи чIоагIделгеи да.

Египетско - советски доттагIал къаьгта хьахьоккхаш йола демонстраци а хинна дIаэттар митинг.

* * *

КАИР, 4 март. (ТАСС). Тахан дIахо йир официальни визитаца укхаза волча КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкои АРЕ кхыча мехкашцарча гIулакхий министра И. Фахмии переговораш.

Советски хьаьша сийна шу оттадир египетски кхыча мехкашцарча гIулакхий министра, цига къамаьлаш дир И. Фахмеи А. А. Громыкоси. Шун тIа бар АРЕ Халкъа собране председатель Хафез Бадауи, Iарбий социалистически союза ЦК хьалхара секретарь Хафез Ганем, промышленноста министр И. С. Мухаммадейн, тIема министр Ахмед Исмаил. Али, культура министр Юсеф Эс-Сибаи, египетски правительства кхыбола членаш а Iарбий мехкий Лига генеральни секретарь Махмуд Риад а.

* * *

КАИР, 5 март. (ТАСС). Тахан укхаза чакхъяьлар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыканеи АРЕ кхыча мехкашцарча гIулакхий министра И. Фахменеи юкъера переговораш,

Цу дийннахье а Каирера дIавахар А. А. Громыко. Аэродроме СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр накъавоаккхаш бар Египта кхыча мехкашцарча гIулакхий министр И. Фахмии кхыбола официальни египетски нахи.

«Египта Iарбий Республике даьхкача тха официальни визит йолча хана, ше дIавахале хьалххагIа хьакхайкадир А. А. Громыкос, пайдане вIашагIкхетараши беседаши хиннай президентаца Садатаца, кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца Фахмеца, кхыча египетски паччахьалкхен деятелашца.

Уж беседаш доттагIала корта болаш долча хьалашка а хIаьта, тхона хетачох, Советски Союзаи Египта Iарбий Республиканеи юкъе цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIадоаладареи кIоаргдареи гIулакха пайда баргболаш а хиннай. Тхона ловра вай гIулакхаш бокъонца иштта дегIаахар.

Беседайи переговорийи итогий хьакъехьара цхьана бaь советско - египетски хоам кепатеха арабоаккхаргба.

Каирера Дамаске долх тхо сирийски правительства хьехарагIеи хьалхагIа вIаштIехьбаьккхача бартага хьежжаи хетараш Сире паччахьалкхен деятелашца дIахо дувцара.

Аьттув болаш моттиг нийсъяларах баркал оал аз Египта правительствана, президентa шийнна а хIаьта иштта кхыча мехкашцарча гIулакхий министра а тхоашта дег тIара хьоашал дар бахьан долаш.

Эггара дикагIа мел дола хIамаш Египта Iарбий Республика халкъа а белггала аьлча, башха-хозача египетски столице — городе Каире бахача наха а хилар лов тхона.

А. А. ГРОМЫКО ДАМАСКЕ ХИЛАР

ДАМАСК, 5 март. (ТАСС). ХьалхагIа вIаштIехьбаьккхача бартага хьежжа сирийски кулгалхоша вехарагIа Сире паччахьалкхен деятелашца хетараш та дIахо дагавалар духьа тахан Дамаске кхаьчар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко.

Аэродроме А. А. Громыкона накъабаьхка бар Iарбий социалистически возрождене парте (БААС) регионалыни кулгалдара член, САР премьер-министра заместитель, Сире кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Абдель Халим Хаддам, кхыбола сирийски официальни нах, хIаьта иштта Сирийски Iарбий Республикера СССР посол Н. А. Мухитдинов.

Л. И. БРЕЖНЕВА США ПОСОЛ У. СТЕССЕЛ ТIАЭЦАР

5 марта Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тIаийцар СССР-ера США керда посол У. Стессел. Посола Л. И. Брежневга дIаелар США президента Р. Никсона ше яйта послани.

Конструктивни маIан дола къамаьлаш деча хана дийцар Советски Союзаи Америка-ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча гIулакхий дешаш а уж гIулакхаш шин мехка юкъерча соглашенешкеи вaIадагеи хьежжа дIахо дегIакхувлара перспективаш а. Иштта дийцар дунен халкъашта юкъера цхьайола проблемаш а.

ДIАЯХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАЧА ВОЧА ГIУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА — ЛИРА КЪОВСАМ

ДЫИ БЫТИ

Вай мохк ды боацача наьха мохк ба. Из иштта хила доагIаш а да, хIана аьлча вай социалистически общества хийра ба ды. Хьалха ды лелабаьча дуккхача наха из битара бахьан да, цкъа - дале, Советий Iаьдал латтача шерашка халкъа вахаре доккхий социально - экономически хувцамаш хилар, шозлагIа - дале, дуккхача къахьегамхой коммунистически сакхетам хьахулийташ царна марксизма-ленинизма идеяшца кхетам луш Коммунистически парте хайданза идеологически болх бар.

Советски саг дынах хийра воаккхилга цун вахара массе а моттиге кхаьчар, царца вIаши леладу керда коммунистически гIулакхаш хьахилара боккха лоархIам болча быте а.

Дына керте латтараша дика кхетаду из а шоашта бера йоалаш латтилга. Цудухьа цар шоай беррига низ тIабохийт дына гIулакхаш бытера дIа ца дахийтара. «Тувлабеннача наха нийса никъ хьехилга ший яIа тIа ийцача» керда ваьнна хиннача шейхо Висахьажас цаI доацаш яьхадац кхалнахага: «производстве болх бе, лоаца баркъа ма дувхаде».

Вай республике бахача наьха вахаре чIоагIа шоай моттиг дIалаьцай коммунистически кхетамен моральнии принципаша маяххара йолча советски традицеша, обычеша, цIейша.

Геттара хувцаденнад дезале дола гIулакхаш а. Дезалхоша вIаши лархIар, берий йоакхояр — коммунизм хьалъечун моральни кодекса из положени хIанзарча дезалера гIулакхаш хьахулаш йола лард я.

Бакъда, наьха сакхетам иштта хувцабенна бале а, ды дIабаьннаб аьнна хийтача гIалат хургдар. Духьале ца еш ший моттиг дIахецац дыно. Дына традицеш ювцара царех К. Маркса аьннад: «денна дIадаьннача ноахалий традицеш дийна барий корта бIогора боахаш Iаткъ» (соч., т. 6, оагI. 119).

Дына гIулакхаш эггара дукхагIа дах быте. Из дика хьахьекхар даьча хаьлда долча социалистически тохкамаша а аз айса баьккхача земо а. ХIанад из иштта? Быт общества вахаре эггара халагIа хувцалу дакъа да, цунна обществении тIахьожам лоаттабе а лостам тела а хала да.

Революци халалехьа дIаяхача хана нохчийн гIалгIайн обществении сакхетам дына хьесамех хьахинна бар. Цу обществе лоамарочун вахар эгара ваьлча гIоне тIеххьарча деношка кхаччалца дына. Iадата норманца, доазув оттадаь дар. Цун лелари гIулакхаши меттел, уйлаш а йийхка лоаттайора цар.

Бусалба ды, моллагIа кхыбола ды а санна, наха юкъе латта дезала - быта гIулакхаш ший бе дохка гIийртаб, хIанз гIерта а гIерт, дына специфически обрядаш царна юкъе кхихьай, дынца дувзаденна цхьаккха хIама доацача обычештен традицештен дына чулоацам бала гIийртаб. Дына керте латтараша дика кхетаду дынах тешарий психологи эггара дикагIа быте хьахулилга.

МалагIаш да уж дынах тешаш вола саг айпвоаккхаш, цун нравственность, мораль миськеш дола, физически тоавенна, нравственни цIена, духовни вIаьхий вола, массе оагIорахьара а гармонически а дегIавена саг кхетамца хьалкхевара новкъарле еш дола дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш?

Из эггара хьалха урдув да. Из доккха материальни зе тохаш дола гIулакх да. Цул а вогIа цхьаькха оагIув я цу гIулакха. ВIаши дукха дезаденнача йоIан зIамсаган юкъе отт из уж вIашка ца кхоачийташ. Шоай йиIий йоакхо еча даси нанаси из дIалу шоаш лаьрхIа урдув цунах хьадала могаргдолчунга. «ДIасатохаргда хьона, дIабезалургбар уж-м» оал цар. ХIаьта ший дукха езача йоIах урдув дала низ боаца зIамсаг кхыяр йоалае езаш хул. Из цо йоалае тарлу шийна ца еззашехь урдув ца доаккхаш хиларах (е кIезигагIа доаккхаш хиларах). Урдув дакххарах тIехьагIа фу хул? Боккха бала кхоач нахага из бахьан долаш, урдув доаккхаш хинна гаргало чIоагIа хилац, кастта йоха тарлу. Цо моральни зе ду баха вIашагIкхийтта хиннача наха. Цу тIа гIолла вай обществана а, хIана аьлча дезал хьатIахула тIехье кхетамца хьалкхеяра боккха лоархIам болаш ба, из чIоагIа а талханза хилар доккха маIан долаш да.

Цхьабола нах гIерт урдув дакххар - далар къаман гIулакх да, из дакххаро дезал чIоагIбу, маран сесаган юкъера бувзамаш чIоагIадара эшаш да ала. Цар из иштта дувцац дына керте латтарий оагIонгахьара цхьа хьехамаш доацаш. Дукха масалаш доаладе йиш я гаргарча наха юкъе урдув бахьан долаш доккхий халахетараш, довнаш айтта, кхыметтел дезалаш беха.

Урдох шийна дальна зулам дувцаш, Нови Алды яхача юртарча М. Тамаре аьлар: «Са ткъеста шу долаш вIалла малав ца ховча сагага со дIаяла белар. ХIаьта сона везаш хиннар кхывола зIамсаг вар. Даьй раьза боцшише а цунга маьре яхар со. Со йигарах дас шийн бIаь тума урдув дIадийхар. Дукха дезаш вIашагIкхийттача тха шиине вахар дIаьхдалаьзар. Са дас шийгара даьккха урдув тIехдетта волавелар сона мар. ЦIагIа халахетараш дувла даьлар. Юххера гIулакх хаьдар со дIа а йодаш».

Шелковски районе хилар кхы а доккхагIдола зулам. НегIай йоI Тамара маьре яхар Ильясов Ахьмадага. Кхо бIаь тума урдона хьадийхар даьша йоI йигачунгара. Урдув дала тиганзар зIамсаго. Цу тIа гIолла дов а даьккха, Тамаре вошас урс Iийтта вийра Ильясов Ахьмад. Цунах доккха халахетар хилар веннача зIамсага наха меттел районе бахараша а.

Цу масалаша дика дувц урдув даккхарах доала зулам. Урдув а даьккха маьре йола саг — из йохкаш-эцаш йола хIама а хилий дIаотт. Из хьадоагIа бусалба дыно обществе кхалсага луш йолча моттигаи из маIача сагал кIезигагIа лархIаран тIера. Исламо кхалсаг маIача сага юхе эсалагIа лерхI. Иштта мара лархIац кхалсаг деррига дынаша а. КъорIа тIа аьннад маIа саг кхалсагал лакхехьа латт. «Моарош шоай истел лакхехьа ба аллахIа цаIаш вокхарел тIехбаьхандаь, цудухьа сесаг марах кхераш хийла», аьннад къорIа тIа. ХIанз бусалба ды таханарча денца тарлургболча оагIорахьа лестабеча моденистел эргаш ислам ше эггара хьалхахьа махийлара лоаттаде гIертараш духьал ба обществе а дезале а кхалсага йиза бокъонаш ялара. Из дар доккха къа да, йоаз цар, цунах мораль телхаелга лерхI. Исламои шариIатои мара лургбац кхалсага из беркате, эхь-эздел долаш, цIена, сий долаш, тешаме, вокхагIвар а мар а лоархIаш хургйола дика моральни уйлаш цунна чуйоссаергйола кхетам. Бакъда, ислама идеологаша дувца из хIама чIоагIа шеквоаккхаш да. Моральни йоккхий уйлаш чуйоссаергйий теш: «О, даьлах тешараш! Шун исташтен бераштен юкъе боккъала а болаш ба шоана шун моастагIий, лоралелаш царех!» яхаш къорIас беча хьехамо?

Тахан Нохч-ГIалгIайчене долаш долча вахаро харжду велламо кхалнахах дувца шийна хетараш. Республика эзараш, эзараш бола кхалнах шоаш кхо ца беш къахьегарца вай мехка коммунизм хьалъяра юкъе хьийнаре дакъа лоацаш ба. «О лоаман кхалсаг! Мичара бенаб хьона эггара лакхагIа хьалтIаяла низ!» яхаш язду поэтесса Ахматова Раисас. Цо из Iоабац ислама идеологецара. Цунна из низ тел маIача наха пийсса бокъонаш а енна ше дIаоттаяьча вай советски обществa.

Бусалба дын дезача деношта юкъе къаьстта деза лоархIаш да мархаш доаста ди, мовлат, гIурба. Царех доккха зе доал къахьегамхошта, къаьстта мархех. Масала, цхьан производственни коллективе бригадир кадаш вар мархий бетта марха кхоабача кхалнаха болх булац, яхаш. Делкъа ха хиллалца хьаштдола болх бергбар аз, делкъел тIехьагIа задании ма тела шийна яхаш, дехар деш яр царех цхьа кхалсаг. Цу хана моцала хьалъура лоатталац со, йоахар цу кхалсаго.

Вай атеистически литература тIа дикка дукха дийцад ислама реакционни чулоацамаи цунах доалача зенахи.

Цхьа хIама белгалдаккха доагIа укхаза: дан нанеи ды лелабеш долча берашка царгара дына хьехамаш кхоачашхилар. Дына гIулакхаш леладеча шоай даси нанаси пайхамарел шейхашел даьд яхаш дувцача, хинна хила йиш йоацача хIамаша тувлабу берий ховха хьоа, дуне а адамий вахар а Iилма маяххара нийса кхетадечара боах уж. Цу хабараша бераш харцахьа Iомаду. Школе цаIи цIагIа деш дар кхьдари хул цар. «Бераша деча гIулакхех доала водар а дикадар а геттара доккхача даькъе даьшканоанoшка кховчаш да» яха Ф. Э. Дзержинске аьнна дешаш укхаза дика доагIаш да, хIана аьлча бера сакхетам хьахулаш боагIача хана цо эггара хьалха хьаьаца дикадар а водар а дезалгара доагIаш да.

Цу дерригача хIамаша дика хьахьокх быте дах дусача дына гIулакхашта духьалара къовсам чIоагIагIа лоаттабе безаш хилар.

«ДIаяхача замах юхедиса наьха сакхетам чу дар вай оалачунцара къовсам — из парте, вай общества дерригача сакхеташ долча хьалха латтача низий халданза ший теркам белга дIадехаш дола гIулакх да», — аьннад КПСС XXIV-ча съезда материалаш тIа. Из къовсам лоаттабеш боккха лоархIам болаш да, В. И. Ленина аьнна махиллара, дынах тешаш болча наха «атеистически пропаганде эггара тайп-тайпара йола материал ялар, вахара эггара тайп-тайпарча доакъошкара факташ царна цIайовзийтар, цар безам тIагIоргболаш, уж дына набарах сомабсахаргболаш иштта а веша а царна дегIалвахар, эггара а тайп-тайпарча способашца, эггара тайп-тайпарча оагIошкахьара уж сагабар» (Соч., бизза гуллам, т. 45, оагI. 26).

Вай партии пачхаьалкхен хьалъяьчун указанешца хьалхле лелае еза лектораштен пропагандисташтен дынах юхедисарашта духьала лоаттабенa къовсаме шоаш беча балха тIехь уж эггара а пайдане формаш хиларах тарра.

Д. МЕЖИДОВ,
историе, метта, литература Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкама института Iилма атеизма сектора заведующи.

ПРОЕКТАШ КИЙЧА Я

ЙисалагIча йитилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера «Чечингражданпроект» института болхлоша баьча балха итогаш яь яьннай. Уж итогаш коллектив гIадъюгаш я.

Ханал хьалха дукха проектни документаци заказчикашка дIакхачийтай. Царех я Ленина улицагIа хьалъергйолча 300 сага лаьрхIа республикански больница терапевтически корпуса проект, Заводской районе хургйолча йиълагIча горбольница лечебни корпуса проект. Укх шера деша болалургба Маяковске цIерагIча городоке 1280 дешархочоа лаьрхIача школе.

ДIаеннай Назрановски трикотажни фабрика болхлошта чубаха цIан шиъ общежитии хьалъяра йола проект. Аргуне 600 моттиг йола клуба проект а оттаьй.

Доккха декхараш тIанийца къахьегаш я института коллектив пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера а.

Проектировщикаш кийчъе болабеннаб Ленина цIерагIча улицагIа хургдолча йиссазен шийттазен вIаштIардаьча цIеной, «Красный молот» завода болхлошта «Черноречье» яхача поселке хьалъергйолча профилакторе проекташ. Укхаза поселке бахача наха хьалъергйолаш я мала мегаргдолча хин система, 1176 дешархочоа лаьрхIа йола школа.

Чертежаш деш да Маяковске цIерагIча поселке бахача наха дергдолча цIеной, хIаьта Алхан-Кала яхача юрта 400 моттиг йолча клуба а.

«Красный молот» завода машинашъераашта йоккха клуби ши общежитии хьалъяра проекташ оттаеш я.

Иштта клубаш хьалъе лаьрхIад Урус-Мартана, Надтеречни районни центрашка. Института проектагIа школа хьалъе лаьрхIа я Советски районерча Шерипова цIерагIча юрта, Урус-Мартановски районе ши школа.

Лакхе мел дийцар укх шера проектировщиктий де дезачун зIамига дакъа мара дац.

Укх шера тIанийца декхараш низкъало дале а, шера программа ханал хьалха кхоачашъе лаьрхIад института коллективо.

Я. БУБНЕНКО.

ТУРКМЕНСКИ ССР. КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала хьинареча къахьегамца жоп деннад Марийски ГРЭС-а гIишлонхоша. 200 эзар киловатт низ болаш йолча цун шоллагIча энергоблоко промышленни ток еннай.

Туркмене йоккхагIйола тепловой станци Шатлыкски моттигера йоаккхача Iалама газаца болх беш я.

ГРЭС хьалъю вежарашха йолча дуккхача союзни республикаша хьинаре новкъостал а деш. Цар укхаза шоай специалисташ бахкийтаб, оборудовани кхуьйт. Укхаза болх беш ба эрсий, белорусаш, украинцаш, азербайджанцаш, эрмалой, туркменаш — вай мехкарча шоаткъа совгIача къаман вукалаш.

Туркменски ССР заслуженни гIишлонхочо Вершинин Валере кулгалдеча монтажникий бригадо дош деннад шера план ханал хьалха, 25 декабрь хьатIакхачале кхоачашъе.

СУРТА ТIА: ГРЭС-а гIовна тIа ЦIе байракх урагIа йогIилга тIадилладар Вершинин Валере бригадана.

В. Зленко сурт.
ТАСС фотохроника.

Комсомольцаш хьалха латт

«Красный молот» завода механически цеха пхьоалагIча участка шоллагIча смена болхлой болх дIаболабе кийчлуш бар: заданега хьожаш, инструмент кийчъеш. Укхаза вIашагIкхийтар тхо комсомольско-кагирхой участка начальникаца Корчагин Павлаца.

— Тха комсомольско - кагирхой участок вIашагIтеха дукха ха яц, — дувц Павла. — укхаза къахьегачарех дукхагIбараш комсомольцаши кагирхойи ба. Участка болхлой кийчбу № 5, № 3 йолча профессионально-технически училищаша. Заводе болх дIаболлабеш къонача болхлошта доккха новкъостал ду участка мастераша, къахьегама ветеранаша Ф. А. Цвигуна, В. П. Иодиса.

Дукха дика токазаш кийчбаьб мастераша В. С. Гунасова, А. М. Бериева, иштта кхычар а.

Къаьна оборудовани дIа а яьккха керда оборудовани оттаяьй цехе. ХIанз хIора болхлочо, хIара комсомольца шийболх дика бе беза, ший новкъосташта хьалхашка бехктоххаме волга ха деза.

Цхьацца халонаш нийслой а участка ший декхараш толамца кхоачашду. Пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера план а тIанийца социалистически декхараш а кхоачашдаьд. Пятилетка къоастамбеча шера а иштта дика болх беш хьабоагIа комсомольцаш.

В. ДОРОШЕВ.

«Нефтегазпромавтоматика» (СПКБ) Грозненски опытни завода болхлошта дика бовзаши цар чIоагIа лоархIаши ба монтажница Крючкова Галина Федоровна, жгутовщицай бригада бригадир Семенова Ольга Михайловна, монтажница Вишневская Людмила Ивановна. Из я электромонтажни участка комсомольски организаце секретарь а. Цар юкъера лаьрхIача сменни нормаш 135—140 процент кхоачашъю, ХIаьта цар кийчъю продукци дикен тIехдикен мара хилац. Цудухьа ОТК болхлой тIахьожам боацаш дIаэц цар продукци.

СУРТА ТIА: кийчъяьча продукцега хьожаш ба монтажникаш Г. Крючкова, О. Семенова, Л. Вишневская.

И. ПЛИЕВА сурт.

ШИЙНА АТТО ЛЕХАЦ ЦО

БIарг кхеттаце а дего безаме тIаоцаш хул цхьавола саг. ТIехьагIа Iеха а лац хьо хьайна иштта хетарех. Цу тайпара езаелар сона Феденко Валентина Семеновна эггара хьалха йовзаче.

Бийсанара смена чакх а яьккха, салаIа кийчлуш яр из цу хана. Грозненски производственно-товарни контора доккхача коа Iан шийлача бус резервуарашка долча мехкдаьттага хьожаш хиннай из. КIаьдъенна яр Валентина Семеновна аьлча дизза хургдац. Этта яр из. Бакъда, Валентина Семеновна дицдалийтар сона ше хала болх баь кIаьдъенна хилар, салеIачул тIехьагIа къамаьл де из Iохайча санна хеталора. Иштта йоландаь дукха еза из цуница болх беча наха, цудухьа эггара хьалха из йолча бохийт керда балха баьхка къона болхлой. Дика ховш да цо уж ший бераш санна Iомабергхилар. ШIаккха а аргдац це сона хала да, со мукъаяц, цIаккха а хургъяц из кадаш.

Шоай кхоаччара саг лерхI Валентина Семеновнах цо Iомабаьча, хIанз цу предприяте болх беш болча мехкараша Дьякова Лидас, Котелевская Зинас. ХIаьта ткъеста шера болх беш массагIа саг Iомаваьв цо.

Ше нах Iомабар хьоадича, аьлар Федешкос:

— Сона дикача наха даь гIоновкъостал мара дац аз хIанз зIамагIбараштa дер а. Къона, балха Iомалуш вола болхло бIаргавайча дагабох сона эггара хьалха укхаза балха еначa хана даси нанаси санна сона болх хьехаш, къахьегам безаболийташ хинна операторащ Байдин Дмитрий Иванович, Соловьева Марие Ивановна...

Ив мара дециӣ. Иштта накъабаьлар тхона дика нах тхо диъ бер: сон са ши вошех цхьа йишех, 1946 шера нана а енна хала дисача а. ХIаьтта тIом сеца къе а меца а ха ма ярий из. Тхона дала меттел шоашка а хIама дацар нахага, де новкъостал дацар. ХIаьта а тхона гIо де моттиг корайоагIар царна, хьехар дора, тхо айлаюкъе довлар кхерар, хала дале а сатохалаш, харцахьа ма гIолаш оалар, — яхаш дувц Валентина Семеновнас. — Тхона, диъ бера доккха беркат даьлар дикача нахагара. Цар даьча новкъосталах, цар баьча хьехамах диъ а вахара нийсача новкъа даьлар тхо: вокхагIвола воша Плюев Михаил со балха йолча ПТК-а слесарь-жестянщик ва, зIамагIвола Василий автотранспортни конторе карбюраторщик, йиша Губина Александра Грозненски швейни объединене йиълагIча цехе швея-мотористка я.

Дуккхача наха нийслу вай мехка шоашта безаш бола болх. Сона иштта хиланзар. ИтталагIча классе деша ягIаш балха яха йийзар са, дешар а дита. Иштта дар тха цIагIара хьал. ХIаьта болх мишта бар сога кхаьчар? Дийнахьа а бус а, йIовхалагIа а шелалагIа а, екхан эттача а йоачан хилча а тхов кIала йоацаш ара хила езаш, хIаьта беррига болх мехкдаьттаца, мазутаца бувзабенна бар. Лоаща аьлча, къоначa йоIа башха дезалургдолаш хIама дацар. Бакъда, цхьаькха-м дар цу балхаца. Мехкдаьттах хьайоала продукташ ца хилча йиш йоацилга ховра, уж дукхагIа а дикагIа а хиларах тийша советски наьха вахаре дуккха хIама долга ховра. Из дар сога болх цIена а махулла дикагIа а байтар. Из да хIанз а сога болх байтар.

Айса резервуарашкара мехкдаьтта хихи цунах йоалкача кхыча хIамаехи цIендеш сона массаза а хьалхашка латт мехкдаьтта чаккхдоахача заводашка цунах продукташ хьье еза болхлой, со се санна бола нах. Аз из дикагIа ме цIенду дикагIа хургья цунах хьаеш йола продукташ, аттагIа хургда уж хьеерашта болх бе, дикагIа леларгъя уж эшаш йола машинаш. Гой хьона мел чIоагIа бувзабенна ба са болх. Сага дегIаца лела цIий санна мехка боахама хиланза даргдоаца хIама да мехкдаьтта, цунах хьайоала продукташ.

Балха халонга диллача со цу балхара хьаяьнна дукха ха хургъяр. ХIаьта айса беча балхах доалача беркатa уйла йича биталац сога сай хала болх. ТIадам Iабахарах кхераш кхоимбу аз мехкдаьтта.

Иштта я цу башха дикача, безамеча болхлочун уйлаш. Ший цIен дар санна хет цунна халкъа рузкъа, цунга хьожа а хьож. Водопровод телха дукха хий Iоухар завода коа. Цхьан - шин дийнахьа яхар мо лаьттар из хIама.

— ХIанз, хIанз тоаергья хьона яхаш дIаIийнаяр со, — йоах Валентина Семеновнас.

Цига оарцагIъяьннача цо сиха тоаяйтар водопровод.

Социалистически рузкъан ший доалахьа долчун санна кхомбеш, дог цIена къахьегаш, миччахьа а новкъосташта эшача гIо де кийча йолаш хиларах хержар из болхлоша Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла.

Хоржача хана шийга даь накъаш кхоачашде гIерт Феденко Валентина Семеновна, харжархошта новкъостал ду, республика Лакхехьарча Совета Президиумо шийна тIадилла гIулакх кхоачашду.

ЦIагIа зIамига бер хиларах балха яха йиш йоацаш йисар Губева Надежда Андреевна. ХIаьта балха ца яхача яха йиш йолаш а яцар. Мел чIоагIа тохаяларах бер яслешка дIадоладалаза цунна. ТIаккха Валентина Семеновнайгара новкъостал дар дийхар йиш ехача кхалсаго. Депутат оарцагIъяьлар цун гIулакха — бер яслешка дIаийсдир.

Бахача наьха унахцIено лоаяра комиссе член ше хиларах тарра боккха болх бу Феденкос медицински гIулакх дега тоадара даькъе а.

Скори помоща лораш кхайкача тIабахка дукха говш хул аьнна хабар дар депутатага. Цу гIулакхага хьежар Валентина Семеновна. Лораш цамогаш волча сага тIаккхача гоалуш хилара бахьанаш теххар, лазаро готваьча саго лор сихагIа тIакхоачаргвола, кхоачамбоацараш дIадоахаргдола наькъаш дийцар скори помоща лорашца цхьана.

Валентина Семеновнас деррига ший вахар дIалу обществана пайдане къахьегаран обществении вахаран. Иштта кхетам луш хьалкхею цо шийн йоI Галя а. Цун йиIиг деша ягIа Грозне № 56 йолча школе бархIлагIча классе. Из геттара дика дешаш я, ше комсомолка хиларах тарра школа цхьан классе пионервожати а я.

Иштта да Феденко Валентина Семеновнай яхар, бокъонца йолча советски кхалсага яхар.

Ю. ЮСУПОВ.

ТЕОРЕ ДЕШАШ

IИЛМАН МИРОВОЗЗРЕНИИ

САГ массе оагIорахьара дегIавоалавар, цун чухьара сакхетами культурен лакхъяр — Коммунистически парте керттерча йоакхонех цаI. СССР 50 шу дизарах яьча доклада тIа нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар. «коммунизма материально - технически база хьаяра гIулакха дIахьалхашкахьа дахарца, халкъа хьал-торон боарам лакхбаларца наьха сакхетам вIаштIехьбаккхар, коммунизм хьалъечоа хиланза даргдоацача гIулакхех хIара советски саг кхевар санна дола декхар тIа-тIа боккхагIча лоархIаме хулаш хилар». Из декхар кхоачашдеча доккха дакъа кхоач къахьегамхошта атеистически кхетам балара.

Дуне Iилманца - материалистически кхетаделта хIанзле а беррига советски наха дIаийца гIулакх да. Цунна цхьана бахача нахах цхьадола дакъа хIанз а дын, тайп-тайпарча суеверей влиянех мукъабаьннабац. Ды — ширача замах юхедиса таханенах чIоагIа тоссаденна доалла зулам, цо новкъарле ю социальни хьинар ейдара, из кхайкабеча наьха сакхетами культурен лакхъяра. цо нравственни идеалаш, духовни рузкъаш а лаьрхIа леладе могаш царна Iилман мировоззренеца тарлургйоаца уйлаши нормаши.

Цудухьа идеологически балха лоархIаме участок йолаш дус атеистически кхетам дулга. Из низ болаш хулга дуккхача хьале дыни кипаэен мах бара гIулакха марксистско-ленински методологически принципаш творчески кхетаярах санна, иштта дын хьала хIанзарча хьалашка атеистически пропаганда формайи методийн башхалоний кIоарга теоретически анализ ярах а тийша да.

I.

IИЛМАН атеизма теори укх тIеххьарча шерашка дуккхача кердача выводашцеи положенешцеи йIаьхий хиннай. Атеистически кхетам балара дешаех лаьца КПСС ЦК-ас даьча сецамех дуккхача актуальни проблемашта кIоарга тохкамаш дара лоархIаме стимул хилар. Царех да дынах тешача хIанзарча сага дынах тешара маIанан цун сакхетама башхалоний анализ яр, атеистически кхетам балара система керттера принципаш кийчъяр, вай мехка дын лостамаш кердадахара процесс Iомаяр, дуккхагIча хана дын пропаганда байракха кIал хьулалуш йолча антисоветизмана критика яр.

ХIаьта а, СССР-е ды дIабалара процессаца, хIанзарча этапе къахьегамхошта атеистически кхетам балара декхарашца дувзаденнача цхьадолча дешашта беча теоретически тохкамо хIанз а дизза чулацац практикю дIадехараш. Укх тIеххьарча хана, масала, дукха хIама даьд социалистически обществе дын гIулакхаш юхедисара объективнии субъективнии бахьаний проблема кийчъяра, из проблема цхьа моллагIча тайпара кхетаяра уйлаш дIаяьхай. Цхьабакъда из хIанз а бокъонца ше маярра хьайийллаяц. КIоаргагIен маьарен тахка беза дын гIулакхий цхьадолча бахьаний, царна юкъерча бувзамен механизман чулоацами маIани, къаьсттъаьста нах дынга кхайкара маIан, кагирхой цун влияненa кIал оаяра хьалаш.

Иштта актуальни проблема а социализма хьалашка ширача замах юхедисача кхыча зуламащцара дын бувзам Iомабар а, цу зуламех цаI хиларах тарра дын ший тайпарча башхалоний анализ яр а.

Ширача замах юхедиса наьха сакхетам чура гIулакхаши оамалаши шоайла вIаши дувзаденна, цхьаьне шоллагIчоа влиянии еш дола хIамаш да. Дынах юхедисараш, массаза а яхар мо, частнособственнически чарца готтача, хьисап доацача дунен чу теIIа чу а венча валларца, шеррача общественноста хьаштаишта юстар латтарца, национализман шовинизман гIулакхашца дувзалу. Уж бувзамаш хьегучадахаро торо лу ширача замах юхедиса цхьадола гIулакхаш, белгтала аьлча ды, дахащ хилара бахьанаш кIоаргагIа кхетаде, тахан цунах доалла зулам дог дикагIа тешадеш дIахьокха.

Цхьабакъда ширача замах юхедиса тайп-тайпара гIулакхаш шоай маIанга диллача цхьатарра дац, цудухьа из теркалдар боккхача лоархIаме да уж дIадахара. Из теркалдар къаьстта лоархIаме да дын гIулакхий хьакъехьа.

Дынах Маркса аьннад, из «опиум» хинна па Iеш, «энциклопедически компендиум» а я, юкъара теори я, дынах тешачоа цун призма чу гIолла дуне бIаргагуш цо цун мах беши йола. Ды фаьлта хьисапера, юхамаччахьара, хIаьта ший тайпара дуне кхеталергдола уйлаш сага чуйоссаеш йола хIама я, цо шийна чулоацц цун оамалий мотиваши башхалонаши белгалъеш йола моральни нормай система. Из чоалхане социальни явлени общественни сакхетама форма санна а, наьха белгталара организаци санна а, обрядови гIулакхий система санна а хьаотт.

ДЫНГА гIолла дуне кхетадара юкъмоттиге латт сага, цунна гонахьарча дунеп чурча цун моттига, цун вахара маIана проблема. Бакъдар аьлча, уж проблемаш харцахьарча оагIорахьара къестаю дыно, цхьабакъда белгталара вахара программаш, кхыметтел Iилманна духьаларча форме уж яле а, хьаоттаяро дика белгалбоаккх из ширача замах юхедисача кхыча гIулакхашта юкъера.

Цунца дувзаденна ды харцбарах кхоачамбаь Iе йиш йолаш бац атеизма чулоацам. Атеизмо жоп дала деза бIаьш шераш хьалхагIа деиз дын идеологе монополи йолаш хьадаьхкача дерригача дуккхача хаттараштa, наха материалистически уйла чуйоссае еза дунени цун законийн хьакъехьа, коммунистически обществерча сага нравственнии духовнии дикача гIулакхий хьакъехьа.

Атеистически пропаганда Iилман боарам лакхбара боккхача лоархIаме да хIанз общество дегIаахара тайп-тайпарча факторий, Iилман техникан толамий влиянегIа дынчохь хулаш дола хувцамаш Iомадар. Халахете а, цу лоархIамеча проблема ерригa оагIош вай литература тIа техкаяц. ХIанз а кIезига ювц Iилма - технически революци дын идеологена Iаткъара тема. Цхьабакъда теологаша хIанзле а белгадоах сагах «къинош доахк», обществана хьалхашка латта декхараш кхоачашде низ бац цун яхилга харц долга дIахьокхара, «зама яргья», «нах юха дийлургба» яхача идеяй хьехам чIоагIбара Iилма - технически революцех цхьадолча даькъе юхамаччахьара хIамаш хулаш хилар (гонахьара среда бIехдар, сагаи Iаламан юкъера равновеси толхаяр, и. кх. дI.). Дын идеологе даькъера уж явленеш теркал ца еш Iе йиш йолаш дац вай.

Укх тIеххьарча итташ шерашка гаьнна хьалха дIаяхача хIанзарча событеех йола, библейски книжкаш тIа мистифицировании хьисапе хьахьекха дуккха керда факташ кхаьчай историкашкен археологашкен. Дына тIехьа латтараш уж факташ тахан шоай позицешкара яшха, «дезача йоазой» тексташ бакъ хилар хьахьокхаш дола тешал санна уж хьаоттае гIерт. Мадарра аьлча кердда даьча тохкамаша бакъду реальни событеш фантастически маIане хьаувттаеш йолча дын легендашца Iилмо лаьца никъ нийса хилар. Исторически Iилмана карагIдаьнарех шерагIа пайда эца беза атеистически балха тIа.

2.

В. И. Ленина цкъа санна дуккхаза а белгалдаьха ма хиллара, пролетарски революци котъяьннача мехка ды бехкарах йоаржалургъяц атеизм (дын фанатизм кхы тIа а чIоагIъяра новкъостал дар мара кхы хIама дергдацар цо), из йоаржае еза дынах тешарий уйлаш леррагIа хувцара, хьинареча обществении вахара уж юкъеозара наькъаца. Советски Iаьдал латтача шерашка миллионаш нах дIахаьдаб дынах. Цхьабакъда дынах дIахаданза бисарех дукхагIбараш а хIанз цунах кIоаргта дог тийша бац. Царех дуккхачар сакхетам ши духь ба, цунна чухь шоайла къувсаш я дыни Iилмани идеяш. Уж деррига хIамаш теркалдеш ца хилча эргайоахаш тоаюлургъяц атеистически кхетам балара методаши формаши.

Массаза а яхар мо, вай литература тIа белгалйоахар дынах тешачун оекхетам хувцаболийташ йола цхьа оагIув мара яц: социалистически бакъдараша, хIанзарча Iилмана карагIдаьнараша еча воздействегIа дынах бола тешам шекбаьлар. Боккъалдар аьлча, из оагIув керттеръяр, къоастамбеш яр я. Цхьабакъда вай цхьаькха оагIонна кхоачам болаш уйла тIаяхийтац. Беррига тешараш кIезигбаро, бахача нахах дукхагIбараш хинна уж царех кIезигагIа бараш баро тахан дын тоабаш, шоашта юкъерча наьха дукхалга диллача, кIезигъяларга кхоачадаьд гIулакх. Уж цIенъенна дIа ца ялийтар духьа дына тIехьа латтараша дына тIера дIаластар тоабаш зIамига дуьелг «хувцар» санна лоархI, хIаьта харц уйлаш хьаллоаттаяр «нравственни дика гIулакх» даьг лоархI. Уж хIамаш теркал ца деш дита йиш яц.

ТЕРКАЛ ца деш дита йиш яц цхьаькха гIулакх а. Массе метте атеизм лелаеча обществе хIанз дукхагIа бола нах практически дуккхача шерашка дын дешашта дынах тешаранца гIулакх доагIаш бац. Ды дуккхачарна, нагахьа санна харцахьа ца хете а, дукхагIча даькъе тамашийна гIулакх хет. Цуьнца дувзаденна торо хул дынах тешараши ца тешараши шоай тайпара «психологически хийрабовла». Цо дынах тешачунга гонахьарча дуненах хьуладайт дын гIулакхашцеи уйлашцеи дувзаденна мел дола хIама; хIаьта дынах ца тешар дукхагIча даькъе дынах тешачох шеквоаккх цо. Цу дерригача хIамаша дикка халагIа хилийта тарлу дын уйлаш дIайовлилга. Цу тайпара халонаш тIаоттара торонаш дIаяха еза дынах тешараш обществении гIулакхашта шерра юкъеозара наькъаца, дерригача советски нахаца атеистически болх лелабара наькъаца.

Цунца дувзаденна иштта правови пропаганда а чIоагIагIа яиза йогIйоацаш хул вай мехкарча дыни кипазен гIулакхий, культех дола законодательство кхоачашдара тIахьожам лоаттабара дешаех лаьца. Хоадамболлаш телаиза даргдац дынах тешараштa администрировании лелаярен цхьабола

ХИЙ ДЕХКАРИЙ ДЕКХАРАШ

Пятилетка кхоалагIа, хоадамбу шу дикача толамашца чакхдаьккхар Нохч - ГIалгIайчен ахархоша. Ший исторе чухь соахка эггара хьалха 500 эзар тоннал дукхагIа ялат даьккхар вай республика юрта боахама къахьегамхоша. Ялат даккхарен из паччахьалкхенга доккхарен план а социалистически декхараш а тIехкхоачашдаьд республико. Иштта тIехкхоачашъяьй комсаш, шекара свекла, коартол, хьайбай продукци кийчъяра планаш а.

Цу даькъе кIезига къахьийсадац Нохч-ГIалгIайчен мелиоратораша. 1973 шера 112 эзар гектара тIа хан-ханнахьен хаддазен хий лоаттадара, республика ремонтно - гIишлони эксплуатационни организацей йоккхача коллективаша а кхоачашдир шоай социалистически декхараш. 2570 эзар сома кхоачашъяьй эксплуатационни мероприятеш, цу даькъе 1,5 миллион кубически метр сангараш цIенъяьй, ах миллион сома пхи бIаь совгIа гидротехнически сооружени тоаяьй. Цхьа миллион сома колхозийи совхозийи боахама чура сеть а, боахамий юкъара сангараши гидросооруженеши кийчъяьй оросительни системай районни управлене, механизированни отрядаша.

Уж балхаш деш доккха дакъа лаьцад Гудермесски оросительни система (хинна начальник П. С. Пенчук), Наурски обводнительно-оросительни система (начальник А. П. Луганский), республикаштен районаштен юкъарча Алхан-Чуртски обводнительно - оросительни система (начальник И. А. Абадиев). управленей, дIа-хьа лелача Шелковской механизированни колонна (начальник В. И. Морозов) коллективаша.

Юрта боахама культураштa ши миллион кубически метр хий делар цар.

ДIахо йодача хана республика лаьтташта дукхагIа мелиораци яра духхьал дIадахача цхьан шера 20 миллион сом паччахьалкхен капиталовложени яьй. 19 миллион сома керттера фондаш эксплуатаце дIаеннай.

Паччахьалкхен капитальни вложеней чотах 2850 гектара хий дилла гIирсаш хьалдаьд, хий дехкача 7918 гектара тIара дараш тоадаьд, 1319 гектар дукххача шерашкара культурни даьгIенаш яьй, 230 гектар лаьтта докъадаьд, 4919 квадратни метр йолаш наха чуIе цIенош хьалдаьд, иштта кхыдараш.

Гучча тайпара, хий дехкача лаьтташ тIера юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара тешал долга кхета а деш хий дехка лаьтташ шердара паччахьалкхено кхо ца деш ахча кьахец.

Хий дехка лаьтташ пайдане хилар хьахьокх цар тIа кхееча культурех хьахулачо. Вай республика дукххача боахамаша, къаьсттача бригадаша, звеноша хий дехкача лаьтташ тIа лакха хьувкъам кхебу. Масала, Грозненски шурий совхоза Устаров Iаддала кулгалдеча бригада ше лелаеча 129 гектарах хIаране тIара гурахьа диинача ялата 43,5 центнер яьккхар. Участка тIа 15 тонн органически, 8 центнер минеральни удобренеш яххар, цкъа чудуйташи шозза вегетационнии хий диллар. Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза № 2 йолча В. В. Савчука бригада ше лелаеча 59 гектарах хIаране тIара 102,1 центнер комсаш яьхар. Бригада коллективо гIулакх деш цкъа чудуйташи цхьа вегетационнии хий дуллаш, хIара гектара тIа 5 центнер минеральни удобренеш тайсар. Иштта дика хьийкъа хьажкIаш чуера Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьажкIаш лелаеча Матаев Берсас, Гудермесски района «Октября 40 шу» яхача колхоза № 1 йолча Масхадов Iумара кулгалдеча бригадаша, кхы а дукккхабараша.

Хьалха латтача боахамашта, бригадашта, звеношта карагIдуваларша хьахьокх вай республика Iалама - климатически зонашка хий дехкача лаьтташта доаггIаш дола агротехнически гIулакхаш кхоачашдеш хилча хий декха гIирсаш хьалдара дIадахар 4—5 шера а хьалхагIа а юхаметтаоттаргхилар.

ДIадахача шера еррига республике юкъера лаьрхIача хий дехкача латтаех хIара гектара тIара даьккха ялат 24,7 центнер хилар. Из кIезига да. 35—40 центнер а дукхагIа а хила деза.

Халахете а, вай республике хий диллара гIулакх цIенхашта леладеча боахамашца цхьана из теркал ца дераш а нийслу. Масала, Шелковской района Ленина цIерагIча колхозе хий дехкача 998 гектарах хIаране тIара 14 центнер мара ялат даккханзар соахка. Малгобекски района «Кавказ» колхозеи Надтеречни района «Озерный» совхозеи хIара гектара тIара 7,3 центнер мара хьажкIаш яьханзар. Хий дехкача лаьтта дика хьувкъаш йола шекара свекла Шалински района «Предгорный» совхозе 140 гектарах хIаране тIара 109 центнер мара яьккханзар.

Кхетадеш да, юрта боахама культурай иштта лоха хьувкъам хилар хий дехкача лаьтташта доаггIаш дола доал деш ца хилар долга.

ДIадахача шера дика гIулакхаш карагIдувларах Даьхено боккха мах баьб вай республика юрта боахама къахьегамхой балха.

ДIадоладеннад пятилетка диъ-лагIа, къоастамбу шу. Лакха мах беш хьаллаьцар къахьегамхоша партеген советски халкъаген КПСС Центральни Комитето даь Кхайкарал. Цо хIаравар тIахьех парте белгалъяь планаш сийленца кхоачашъяра. Цу тIа белгалдоаккх даьчун мах беш карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш йоацилга. Ер шу беркате шу хилийтара дерригa хьокхамаш лакхде деза.

Республика берригача къахьегамхошна санна мелиоратораша а укх шера хьалхарча деношка деза къовсам боаржабаьб лакха хьувкъам кхебара тIехьа.

ХIанз шерра доаржадаь дIахьош да боахамий юкъара, боахамий чура оросительно-сбросной сеташи гидротехнически сооруженеши хий декхара кийчделга.

Оросительни системай управлене болхлоша новкъостал деш боахамашка поливальщикаш кийчбу, хих пайда эцара боахамаш чура планаш увттю, хий диллара, удобренеш ихкара, кхыдола агротехнически балхаш дара графикаш чIоагIъю.

Ялаташ дIадеде хьалхагIен вегетационнии хий диллара республика еррига оросительно-сбросной магистралашка гIолла ханал 15 ди хьалха, цхьоалагIа апрель тIаккхоачаш, хий дилла социалистически декхараш тIаийцад оросительно-обводнительни системай ремонтно-гIишлой ПМК-ай болхлоша.

«Консервплодоовоща» объединенеи «Садоводства» трестеи кулгалхоша шоай ханнахьа мелиоративни сеташ ремонт е подрядии организацешка дIа ца яларах цу боахамий шоай е езаргья ремонт.

Кхы дикагIча хьалаш тIа дац совхозий объединене боахамаш а .170 эзар сома де дезача ремонтни балхех «Росводремстрой» объединене дIа-хьа лелача механически колоннана кхоачашде дIаденнараш 66 эзар сома мара дац. ХIана республика дерригача боахамаша кхы тIехьа ца тетташ хий дилла еррига сеташ кийчъяра сиха оарцагIъяникха еза йолаш йола мелиоративни техника.

Укх шера доккхий декхараш датт мелиоратораштa хьалхашка.

Паччахьалкхен сета 4 миллион сома капитальни ремонт е еза. Иштта дукха проектно-сметни документаш да оттаде дезаш.

2800 гектар хий-дуллаш дола лаьтта юкъе а доаладеш республике хий дулла лаьтта 120 эзар гектарага дIакховчаде дезаш да.

ХIанз хий дехкаш долча лаьтташ тIа планировка, ремонт е еза. Лоацца аьлча, Российски Федераце мелиоративни балхаш дара вай республика пхелагIча моттиге мара яц.

Укх шера Гудермесски дуга дIадувча система керттера балхаш чакхдаха лерхI оаха, цар торо хулийтаргья района боахамашта кхы а 2,5 гектара тIа дуга дIаде. Иштта дукха балхаш да Шелковской, Надтеречни районий боахамий оросительни системаш хьалъеш а тоаеш а кхоачашде дезаш.

Уж доккхий декхараш кхоачашдара дерригa низаш оарцагIдаьхад республика мелиоратораша.

Е. ТУМСОЕВ,
республика мелиорацен хии боахамен министр.

ДУНЕН ТIА ЙОККХАГIЙОЛЧА ГЭС-е

СУРТА ТIА: Красноярски ГЭС-а машинни зале. 6 миллион киловатт—иштта ба укхаза оттаьча шийтта гидроагрегата низ.

Ю. Бармина сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАЧОХ ПАЙДА БАЬННАБ

Пятилетка диълагIча шера хьинар айдаь къахьегара партега, советски халкъага КПСС ЦК даьча Кхайкарал тIа йоах капитальни вложеней хIара сом кхомбеш дIадахийта. Пятилетка диъла гIча, къастамбеча шера Назранерча гIишлонхошта из дош къаьстта лоархIам болаш да: дукха да цар укх шера хьалде деза гIирсаш.

Цу хьалашка гIишлонхоша дIа-хьа ийе еза Назране керда объекташ хьалъеш Iоаяь хьалхара опыт. Цу тайпара опыт йолаш я Котиев Руслана кулгалдеш йола «Чечингсельстрой» треста № 432 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна коллектив.

Из коллектив яр шу доладелча гIоне Н. Злобина методах пайда а эцаш, хозрасчетагIа болх беш я.

Мишта дIадоладир коллективо бригадни подрядагIа болх белга, малагIа гIо ийшар цунна производства кулгалхошкара?

Производственно - технически отдело бригадага дIаелар балхаш дара графики, календарни графики. материалашта лаьрхIа дола лимитни карта, чакхдаха дезача балхий мах тIаболен лимитированни затратийн ведомость.

Къахьегамен алапен отдело гIирсаш дара дерригача балхашта аккордно - премиальни наряд хьаязйир.

Планово-экономически отдело бригадни подрядагIа де дезача балхий планагIа бола мах даьрхIар. ХIаьта, бухгалтери Р. Котиева бригадо дIадохийтача ахчан къаьстта лоархIам лелабе ьлар.

Бригадни подряд юкъейоалаяра инженерно-технически болхлоех латта творчески группа вIашагIтехар. Бригада эшаш йола материалаш Iалашъе хьожавир прораб Льянов Уматгири.

Котиев Руслана кулгалдеш йола бригада 11 сагах латт. Комплексни бригаде ба каменщикаш, плотникаш, арматурщикаш. БархI сага йиъла гIа разряд я, воккхар кхоалагIа разряд я.

ДIадахача шера № 1 йолча юкъерча школана цIа хьатIаде тIадиллар бригадана. Из декхар йиллача ханал цхьа бутт хьалха кхоачашдир бригадо.

ХIаране ше-шийна доагIа балхаш даро, ханнахьа эшаш йола материалаш Iалашъяро, гIирсаш сихагIа дара хIара болхлочун теркам тIабахийта хиларо дика толамаш доахийт. ХIанз хIара болхлочо планагIа бе безачул дукхагIа бу болх. Объект ханал хьалха яьккхарах бригадо 1500 сом преми ийцай.

Бригадни подрядагIа болх беш хиларах бригадо 9278 сом пайда баьб.

Бригадни подрядагIа беш бола болх творчески хул. ХьалхагIа планировкеи разбивкеи кхыча наха йора. ХIанз из бригадиро ше ду.

Коллектив хIанз барт болашагIа, хIаране дIа-хьа новкъостал деш я. Нагахьа санна цаI цамогаш хилча, цун бе беза болх ца беш бисац. Шоай новкъоста норма кхоачашъялцца дIаболхац цун новкъостий.

Къаьстта дика къахьегама толамаш доахаш ба Мурзабеков Саварбик, Савчук Юра, Цароев Яхьья, Цароева Яха, Камурзоева Пана. Царна ши професси хов, мичча хана новкъоста гIо де йиш я цу гIишлонхой.

ХIанз Р. Котиева бригада Назрановски кирпични завода бытовкаш хьалъеш я. ЛаьрхIача ханал цхьа бутт хьалха объект эксплуатаце дIаяла социалистически декхар тIаийцад бригадо.

Массаза а производственни заданеш тIехкхоачашъеш хьайоагIа бригада. Уж толамаш дахара доккха дакъа доал бригада кулгалхочун Котиев Руслана. ДIадахача шера комплексни бригада бригадира Р. Котиевна производстве дика хьокхамаш дахарах «1973 шера социалистически яхье котало яьккхар» яха значок еннай.

Укх шера Р. Котиева юкъейоалаяь бригадни подряд хьаллаца ева кхыча гIишлонхой бригадаша а.

А. САГОВ.

СВЕКЛА ЛЕЛАЕРИЙ ДИКАГIЙОЛЧА ОПЫТА ШКОЛА

Белгородски, Воронежски, Курски, Липецки, Тамбовски областий территорех 780 эзар гектар дIалоац шекара свекла дIаювча лаьтташа, вешта аьлча Российски Федераце свекла тIайолча дерригача лаьттаех ах совгIа. Укхаза я дерригача дунен тIа дIаювча шекара свеклах 40 процент совгIа йолча мехка свекла лелаерий дикагIйолча опыта школа.

Вай мехка свекла лелаяр — юрта боахама керттерча доакъоех цаI. Из дегIадоаладара юкъе доккха дакъа лоац Iилмахоша - селекционераша. Советски Iаьдал эттта дукха хан яьлалехьа вIашагIъехкар свеклай дай-мехка сорташта селекци е йолаенна дукха Iилмай центраш. Цу тайпарча центрех цхьаннена — Воронежа юххерча Рамонь яхача поселке — керте эттар гIорваьцца селекционер академик А. Л. Мазлумов. Цу центра Iилмахоша хьа а даь производстве дIачуденнад шекара свеклай 58 сорт. Тахан рамонски сорташ дIадув Поволжье, Средне Азе, Кавказе, СибарегIа, Украине.

Царех дикагIдараш белгалдоал сиха кхачаш, дукха шекар доаллаши лакха хьувкъам луши хиларца. Юххьанцара материал а лоархIаш уж сорташ Iомадеши пайда эцаш да дукхача социалистически мехкашка а, хIаьта иштта Сире а Инде а. Опыт дIаэца Рамоне ух США-ра, Канадера, ФРГ-ера селекционераш а.

Тахан Рамоне я академика А. Л. Мазлумова цIерагIча шекара свеклайи шекарен Еррига-российски Iилма-тохкама института дукха лабораториеши кхаши. Института 200 Iилман болхло ва хьувкъам лакхбара, мерзача овлан дикал тоаяра, микроэлементаш юкъеккувлара, свекла чуэцарен заводашка чакхъяхарен ханаш лоацъяра проблемаш тIа болх беш.

— Тха Iилман учреждене болх беш Iилмай 36 кандидат ва, — йоах института директора Яценко Владимира. — Цар даьча тохкамех хьахиннараш производствана юкъеккухь. Iилмахоша мехка свекла лелараштa новкъостал даьд свекла дIаюв лаьтташ шердара, овлай мовзал совъяккхара, лаьтта кийчдара толашагIа йола технологи оттаяьй... Иштта оаха кийчлу карара бIаьшере чакхйоалаш дIаде доладергдола свеклай перспективни сорташ а.

ХIанз институте дукха тохкамаш даь доалаш латт шекара свеклай дикагIдолча сортай морзал цхьа процент лакхъяра. Дукха я из, е кIезига я? Нагахьа санна цу тайпара сорташ духхьал Россе Iаьржача лаьтташка дIадийча мехкага кхы тIа а (кердача лаьттаех пайда эцеи удобренеш дIаяхийтеи, кхашка обработка е ца езаш) 120—150 эзар тонн шекар кхоачаргда.

Свекла — лелаеш эггара халагIа йола культура. Института коллективо агротехнически цикл кийчъяьй дIаювши чуэцаши, хIаьта иштта гIулакх деча хана а кулгашна къахьега дезаргдоацаш. Цу даькъе шоденнад СЭВ-а членаш долча мехкашка цхьана леладу гIулакхаш. 1972 шу чакхдоалаш дика чакхдаьлар СССР, ГДР, Болгаре специалисташа цхьана оттаьча проектагIа хьаьнча, овлаш шоаши лордаш шоаши йолаш свекла чуэцачa машинаш даь тохкамаш. Цу комплексана юкъейоагIача, тракторацa цхьана лордаш хьокхача БМ-6 яхача машино ялх мугIарцара лордаш хьаккха а хьекхе, тележкана тIайотт уж. КС-6 яхача ше лелача комбайно (на Харькове арахец) лаьттагIара овлаш хьал а доахаш, лала гIолла йоагIача тележкана тIадувтт.

Кердача машинашта тохкамаш даьча Центрально-Черноземни опытни станце (Курскана юххе я из) кулгалхочо Довгаль Владимира дувц:

— Шозза хIана яц аьнна къахьегама овсарде лакхъю кердача машинаша. Кердача комплекса боккха мах баьб тха Черноземья свекла лелараша а Болгарерчеи ГДР-ерчеи специалисташа а.

Свеклай кхаш — из шекар хинна ца Iеш, доахана тIехдика доакъар а да. ХIара шера хьабу жом — свекла чакхъяьккхачул тIехьагIа хьадсала дарегIеи маьхерен доакъар, — РСФСР-е 21 миллион тонн совгIа ба. Цу жомах ах гарга (45—47 процент) Центральни Черноземья заводашта доагIача даькъа кхоач. ДукхагIа гIойле хургйолаш пайда миштa эцаргба цунах? Цу хаттара жоп лу Белгородерча хьайбаш леладара Iилма-тохкамеи проектно-технологически института Iилмахоша.

— Жомаца протеини минеральни вещества ца тоъар,— йоах института директора Соловьева Георге, — оаха мета оттаду витаминаш, фосфата диаммоний, микроэлементаш цунна юкъеяхийтарца. Черноземья боахамий опыта хьахьекхад, тха Iилмахой методагIа къоабалбаьча жомо, чуоттадаь латтача доаханна из беххаш хилча, деннеи бийсаннеи хIара бежана цхьан килограммага кхаччалца дулх тIаккхетийташ хилар. Из хьейбай боахаме дика результат я.

Краерча свекла дIаювча лаьттай ларда тIа хьаьяй шекари дулхи доаккха 30 совгIа аграрно-промышленни комплекс, Городе Георгиу-Деже болх беш я Воронежски областерча ийс комплексах цаI. Моттигерча шекара заводо хIара деннеи бийсаннеи 335 тонн шекар хьаду. Пхе района кхашкара бедал кхухь укхаза.

Черноземни краерча шекара свекла дIаювча кхашкара 1973 шера лакха хьувкъам баьшнаб. Миллионаш тоннаш доакъар деннад колхозащтеи совхозащтеи, хIаьта паччахьалкхен складашка дIачуккхаьчад бIаьш эзараш тоннаш шекар.

Николай ГАМОВ,
АПН корреспондент.
Воронеж.

ГIирсаш дикагIа хьалде

ГIишлой-монтажни балхаш дикагIа диъча карга дIабодаш бола мах кIезигагIа хул. Цудухьа боккха лоархIам болаш да деш долча балхий дикал лакхъяра чIоагIа къовсам лоаттабар. Цу тайпара къовсам дика вIаштIехьбаккхаро гIишлошъяра производства экономически эффективность лакхъю, дIабодаш бола мах лохбу. ГIишлой - монтажни балхаш дикагIа, нормативаша вIамадеххара деш хилар керттерчарех дола халкъбоахама декхар да.

Тешача гучадаьнна да цхьайолча объекташка кхоачамбоацараш дIадахара гIирсашка дIабодача сметни маьха 2 процент ахча доалилга.

Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозе коровникашта наIарийи корийи кIопилгаш изоляци ца еш дIаоттаярах сунженски МСУ шоай чотах из кхоачамбоацар дIалажкха дийзар.

Шелковской районерча Ленина цIерагIча колхозе свинарник хьалъеш иштта кхоачамбоацараш дIадаха дийзар. Цигача совлен ахча а ха а йове йийзар. Цу тайпарча гIулакхаша чIоагIа зе ду гIишлошъяра производствана.

ГIишлой-монтажни балхий дикал лакхъяра производство дикагIа вIаштIехьъяккха еза, балха юкъейоалае еза поточни метод, гIишлонхой болх Iилмо маяххара вIаштIехьбаккха, инженерно-технически болх бечар, болхлой квалификаци даим лакхъе еза.

Цу даькъе дукха а деш да объединене.

Нохч-ГIалгIай МСО объединене гIишлонхой 1974 шера социалистически яхье а баьнна доккхий социалистически декхараш тIаийцад — гIирсаш сиха, дика, дIабода мах кIезигагIа болаш хьалде.

А. БУХТИЯРОВ,
Нохч-ГIалгIай колхозстрой объединене керттера экономист.

БЕЛОРУССКИ ССР. Болх бе йолаеннай даьреш деча Могилевски комбината хьалхара аргIа. Из болх бе йолаяийта кийчъеча гIишлонхошеи монтажникашеи цхьана хьинаре дакъа лаьцад текстильщикаша. Тай хьувзарех, поммастерех, электрикех, механикех вIашагIъехкай юххедиса балхаш ду къаьстта звенош. Из бахьан долаш ханал хьалха болх бе йолаялийтар тай хьувза бIаьш станокаш. ХIанзле хьа а даь, йигача промышленноста предприятешка дIадахьийтад 420 эзар квадратни метр могилевски даьри.

Пятилетка диъла гIча шера могилевски текстильщикаша потребителашта дIадохьийтаргда 18 миллион квадратни метр даьри. Эксплуатационникаша дош деннад хьалхарча аргIан проектни мощносташ ханал кхо бутт хьалха карерзае.

СУРТА ТIА: чIийнаш доаца балха овсарле лакха йола пневматически чехословацки станокаш чуоттаяь ткацки цех.

Н. Желудовича сурт.
ТАСС фотохроника.

КВАРТАЛЬНИ ПЛАН ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Дика хьокхамаш гойташ дIадоладаьд ийслагIча пятилетка диълагIа, къоастамбеш дола шу Старогрозненски бурув тохара балхий управлене къонача специалиста Черненко Виктор Григорьевича кулгалдеча бригада бурув деттараша. Укх шера хьалхарча квартала планагIа 320 метр кIоарга бурув тоха дезаш хиннача 26 февраль тIаккхоачаш 426 метр кIоарга бурув техар цар.

Мастераша Яковенко Алексея, Уваров Ивана, Бураков Алексея, Кед Александра кулгалдеча бригада ерригача а сменаша шоай нормаш дукха тIехкхоачашъю. Къаьстта дика кхоачашду шоай декхараш бурильщикий гIончаша Баталов Мада, Бисултанов Салима, Рухлин Валентина, кхычар.

А. ТИЩЕНКО.

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМИ

ды кхайкабераш дын хIама чIоагIдир духьа закона доазонел тIехбувла гIертарен наькъаш.

Социализме дынах хургдолчун хьакъехьа даьча хаттара Карл Маркса иштта жоп деннад: «ДЫ ДIАБАРГБА социализм дегIаахарга хьежжа. Общество дегIаярца дIабала беаш ба из, кхетам балар цу гIулакха боккхача лоархIаме а долаш» (К. Маркс и Ф. Энгельс и атеизма, дын, киназа хьакъехьа. «Мысль» яха издательство, 1971, агI. 470). Бакъдараша дог тешадеш хьахьокх уж дешаш нийса хилар. Цхьабакъда гIалат хургдар, нагахьа санна социализме ши-шегIен нийссача наькъагIен йодаш йолча автоматически процесса хьисапе ды дIабарга аьнна хийтача. Из чоалхане процесс я. Из дукккхача объективни хьалехи субъективни факторехи хьахинна а ды дIабаларен кхыметтел цкъаза дынах тешарий цхьайолча групашта юкъе из кхы тIа а чIоагIбаларен юкъарча тенденцешта тIераювлаш дIаяха тарлуш а я. Укхаза дукха хIама да вай теоретически практически балха масштабехи боарамахи тийша.

Къаьстта лоархIаме да кагирхошта атеистически кхетам балар. Цхьабола кагий нахи мехкарийи дын атрибутикана тIехьа баьнна моттигаш нийслу укх тIеххьарча хана. Цул ца цхьана кагирхоех цхьадола дакъа атеизма дешаш бе-башха ца хеташ моттигаш а я. Цу гIулакха духтIадовлара теркалданза даргдац вай кагирхой дынн киназен проблемашца нийслуш дола керда хьалаш.

ГIулакх миштад аьлча, хIанзарча кагийча нахан мехкараштей боккхагIчар дувцарах, учебникаш тIарен книжкаш тIарен мара хац общество исторе чухь дын реакционни лоархIама хьакъехьара хIамаш. Цар лайнадац ширача хана ше дуней чу ваьлча дена валлалца йолча хана сага тIалаьтта дын духовни Iазап. Из долла хIама ширдаьннад.

Культурни тIехьале Iомаеш болча кагирхошта гучадоал революци ялалехьа дукххача писателаша, композитораша, художникаша дын темах йола произведенеш кхелла хилар, дынах тешаш болла нах уж хиина хилар. Царна бIаргагу Советски пачхьалкхено истореи культуран памятникаш санна лораеш йола киназий храмаш, искусства тIехъяьнна говза произведенеш, цхьабараштa хетачох, башхахоза дын обрядаш санна лоархIаш йола иконаш. Из бахьан долаш кагирхоех цхьадолча даькъо хьаэца дынах йола уйла йизза хилац, цкъаза духьад харцахьа а хул, классови, социальни мах ца беш. Цу хана теркал ца еш йита йиш яц ширача замах юхейисача духовни тIехьаленерча дынн киназен лоархIама харцахьа мах беча литература цхьайолча произведенеша кагирхошта еш йола влияни а. Цу тIа а исторе, культура тIехьаден дешащара советски наькха хьашт тIа-тIа доккхагIа хулаш хиларах спекуляци лелае гIерт цхьабола ды кхайкабераш а. Дуне мел доалл латтаргдола «къаман Iаьдал» леладер киназ да ала гIерт уж.

Вай философаш, писателаш, культура деятелаш исторе чура дынн киназен бокъонца йола моттиг марксистски позицешкара хьахьокха, дын идеологи дын пордона юкъе а йоаллаш хьаувтташ йолча культурни ценностех хьакъоастае керда ноахал Iомаде дезаш ба. Цу гIулакха доккха дакъа кхоач школашка, лакхерчей юкъерча специальнии дешара заведенещка, Атеистически литература тIа биззагIа хьабелла беза историна юкъера дынн киназен социальнии достам. ПаргIатача уйлани атеизмаи исторех дола керда балхаш кепатеха арадаханза, дын философий балхашта кIоарга марксистски тохкамаш даизен критика яиэзеи ярггоаца ха хьатIаэттай.

Цу тайпара, Iилман атеизма даькъерча специалисташта хьалхашка дукха лоархIаме проблемаш латт. Цар чулоац общественни вахара, социальни дегIаахара, идеологеи психологеи тайп-тайпара сфераш. Уж къоастаюлургьяц комплексни никъ лелабеш хилча мара, дукххача Iилмахоша, культуран искусстван - деятелаша шерра дакъа лоацаш хилча мара. Дуне довзара, дын, иллюзорни способ цIенъенна дIаяргйолаш йола общество хьалъеш доалл советски халкъ. Цудухьа тахан вIалла даиза дарглоацаш да атеизма проблемаш шерра йоашхилга, «дынцара къовсам дукхагIа Iилман наькъаца лоаттабара» тIахьийхача Ленина васкет (Соч. биззa гуллам, т. 54, оагI. 440) лерргIа кхоачашделга.

Цу гIулакха доккха новкъостал де йиш йолаш да ды лелабара маIани атеистически балха эффективности Iомаеча хана пайда эцаш дола социологически тохкамаш. Цхьабакъда цу тохкамий боарам Iилмо дIаделхарел хIанз а тIехьабус. ДукхагIча хана кустарно, дукха лоархIаме дешаш эшшача тайпара методологически ца къоастадеш леладу уж. Уж тохкамаш дIахо кхийола социальни проблемаш Iомаярца айхха бувззам болаш чакхдахаро, эмпирически даннеш Iилман наькъаца вIашагIтохаро чIоагIа влияни ергья атеистически кхетам балара теории практикен дегIаяра.

3.

Атеистически кхетам балара даькъе тахан хьалхарча плане хьаотт берригача советски наьха бIаргча диалектико - материалистически мировоззрени хьахилара. Цу наькъаца мара коммунистически кхетам балара системера ший дакъа кхоачашдулургдац атеизма пропагандана, аьттонца духьала лоатталургьяц из буржуазии идеологена, дын наькъаца дуне кхетадара.

Бахача наха атеистически кхетам балара гIулакха тоъал дика система вIаштIехьъяьннай вай. Цунна юкъе моттиг дIалоац къахьегача коллективашкеи нах бахача моттигашкен ешача лекцешеи беседашеи, тематически сайренаша, цига беча массово-политически балхо. Цу хана теркалъю наькха профессиональни, ханий, образовательни башхалонаш: бе-беча тайпара бу из болх дешархошцеи кхалнахацеи, пенсионерашца а болх беча кагирхошца а. Шоаш дика хилар хьахьекхад хаттарийн жопийн сайренаш, Iаламахи обществахи йолча юххьанцарча знаней школа, ветераний клубаш кхалнахьа советаши, мировоззрене проблемаех лаьца ешача лекцей циклаш, халкъа университетий атеистически факультеташ, «Iилмен дын» яха журнал дешарий клубаш санна йолча балха формаша.

Дынах тешача нахаца беча балха толам балара новкъостал деш я цун ший тайпара формаши методаши. Цу балхо дерхI дын демагоги дика кхетаеш, нах тешабара, дын идеяш Iилманна духьала хилар доаржжадаь царна хьалхашка хьаделлара говзал йоаллаш бола специалисташ юкъеозилга. Дынах тешача хIара сагана шийцца къаьстта никъ лелабанза баргбаш. Цу гIулакхна новкъостал де йиш я специалисташка, Iилмахошка, дын психологе башхалонаш тахка а тохкаш, дын мировоззрени хьахиларен цунах дIахадарен закономерносташ хьа а еллаш.

Iилман - атеистически уйлаш йоаржаяра доккха дакъа кхоач массови информацен пропагандан средствашка: кепайоазонга, радиога, телевиденега, кинога. ЛоархIамен даиза даргдоацаши да, масала, дукхача тиражегIа арадувлача газеташа тайп-тайпаен мегаргйолеи дына духьалара материалаш дукхагIа телга.

Тахан декхар сецах латта аьлча, из латт, атеистически кхетам балара еррига формаш кIоаргача чулоацамца йизарах, дын мировоззрени вай общества вахарера керттера проблемаш къоастаярца айхха бувзам а болаш дIайоаккхилга вIаштIехьдаккхарах. Царех а Iилма-технически революце, интернациональнии национальнии дешай, - дIаяхача хинах юхейисача культурни тIехьаленцарча гIулакхий проблемаш, естествознанена карагIдаьннараш философски кхетадар, сага нравственни кхетам балара дешаш, и. кх. дI. Коммунистически ценностий система дын иллюзорни ценносташта духьалъоттаяр, Iаламах, обществах, сагах йола дын концепци корта боацаш хилар хьахьокхар —— атеистически кхетам балара керттерча декхарех цаI.

Цкъаза хаттар ду: цу тайпара никъ лаьцача атеизма специфика йовц-хьогI, идеологически балха юкъерча декхарех дIа а эйий йоаяц-хьогI вай из?

ВIалла а йоаяц. Тахан атеистически пропаганда е йиш яц, къахьегамхошта луча бIарчача коммунистически кхетамцара цун кIоаргга чулхьара бувзам теркал ца а беш. Атеистически кхетам балара даькъера керттера теркам «алхха» дына духьаларча дешаш тIара хьа а баькхка, социально-нравственни, мировоззренчески маIана тIаберзабаро хьахьокх, дынах болча тешама хьалхагIа ший хинна лоархIам байна хилар, берригача советски наха коммунизма уйланца кхетам балара боккха болх беш хилар.

Бакъдар аьлча, нийса дац, атеистически кхетам балара дешаш леладе дезараш специалисташ - атеисташ мара бац аьчна хетар. «Алхха» цхьа атеизм, «алхха» цхьа ды а боапаш мо мара, йоацаш я. Шин мировоззрене вIашдухьаленаш гучаювл общество дегIаяро хьаувттадеш дола хьдда дешаш къестадеча хана. Укхаза а, цу ларда тIа, дын мировоззренеца, къовсам лоаттабе безаш ба коммунисташи комсомольцаши, эзане дерригача доакъой викалаш, образоване болхлой, культура деятелаш.

В. И. Ленина белгалдаьхад, дынца лоаттабу къовсам, моллагIа идейни къовсам а санна, — еррига парте, еррига пролетариата гIулакх» хилар (т. 12, оагI. 145).

КПСС XXIV съездо шин решенешка дIаяздаьд, къахьегамхой марксистско-ленински мировоззрени, коммунистически морала нормаш хьахулийтилга дIахо а партийни организацей идеологически балха юкъмоттигера декхар долаш дусаш хилар. Съезда из указани программин я къахьегамхошта атеистически кхетам балара партийни кулгалдара гIулакха а.

А. ИВАНОВ,
Л. ФИЛИППОВ,
философски Iилмай кандидаташ.
1974 шера 22 февралера «Правда».

ЛУИС КОРВАЛАН: «ТХО АРАДАРГДА УКХ БАЬДЕЧА КЪОРГАЧУРА»

25-ча феврале дехз хьалоагIа Чиле Коммунистически партие Генеральни секретарь Луис Корвалан кIалхарвакккхара йолча дунен халкъий солидарноста кIира.

Советски наха дунен гIарча дерригача прогрессивни низашца цхьана хьадех: «Луис Корвалан а кхыбола чилийски патриоташ а хунта набахтенаш кара IалакIате сиха мукъабоалийтилга.

«ЧIоагIо ког а боаккхаш гIоржача арадаккхе яьча баракх чура гIо хьараваьлар из, деналах дизза дар цо лестош хинна кулгаш», — Иштта яздэ бразильски журналиста Досоне «Iоажала пайре» яхача книгаергe чура воалла кхо бутт баьнна ба Луис Корвалана ше вIашагIкхетар.

ЧIоагIален денаяь. Уж массе а хана хиннад Луис Корвалана цо хьинаре революционни болх лелабеча дерригача пхьоштахь соягIа шерашка. Уж Iаладаьннадд цунцара тахан а, вера кхерам тIаьттача, Iема хунтане керте латтараша Корвалана а кхьча бовзаш болча Халкъа цхьоегIон дейтеддалта а суде гIолла талзаар де лерхIача хана.

«Къаьста кхерамe зуламхо» — иштта лерхI тойшача «карлазна Альенде пачхалхаьхенга IадаI кхьчача хана социально - экономически хукламий программа чакхйоахкаша этгара хьинаргаIа дакъа лаьцар. Аьттехьарча низий бIеха гIулакхаш тIехьашка ца воалаш гучадальар. Мехка оаллача беса, бокъонцара «халкъа сенатор» хинар.

Из саг гучахьа ве биххьбац фашисташ. Из вуйла къача накъкъаца гIулакхаш лархIар. IОхххьиннa — Iема академе каматашкa чурoллар, «Пачча-хьалкхе йохкара» бехкевелга, Корвалана тIаттетаp «зет» оалаш йолча планаца дакъа лоацаш хиннав яхаш — цул новкъосталла гIема переворот а цул тIехьагIа дIадладаена бокъо йоаца гIулакха а бакъьхьа лархIа путчисташ гIийрта ахь дайна фальшивка.

Корвалан цамогаш хиннача гулкъ тIехьагIа хьоттама хьакхеза. Чиле этгара халагIа аргIостатэ гIоелахацмишмиге — Досоне дIавахийтар из. БIаргадайна раша дувдачох, из я массе хьа аша шийла антарктически мух хьехкаш, дира дохк доаллаш, шелаш литташ йола моттиг. Цхьаьзхьа а белгало. ГIайреш ц дIалачаша авиационни базе гIулакхьа деш баранита ше къаьстта гIадувхар а соадахьха даар а лу. ХIаьта политически дешашта чубежаркаьгша моллаегIдо дIайда барзкьа а даш. Дийнахьа цкьа мара хIама а дайташ. Тутмаккашка хIаьара балхаш дайт.

Шехо яц из гитлеровски концлагерий лера тIара хьаьь каторжни режим чилийски патриотаж боабе лахрьIа хилар.

Соцале хунта зуламаш — иштта ба хунта набахтенашка Iазап оаш боахка чилийски халкъа къонгаш мехкарни тахан хьалхоацаш долча деррига мехкашкарча прогрессивни низий лоIам. Хьулалуш, халача хьалашка фашистски режима духьала къовсам бахьжаберащ хьалхоацаш лоIамш. Цу деррига дунен солидарноста хьенане юкъе чIоагIа ек советски халкъа оаз.

Советски наха йиза къоабаьйшу Чилерча гIулакхий хьакъхьхьера КПСС ЦК а Советски пачхалкхьен а классови, бокъдолча интернационалистски йола позици, хьа а дех Луис Корвалани кхыбола террора Iазаре бахарашп мукъабоалийтилга, цуй Iоухийтилгаш, чилийски халкъа бокъонаш юхаметтаоттаелга. Иштта ба «Марси жIови» яхача Московски металл кийцдоча заводе хиннача митинге тIаийцна бокъонце чолоецам. Чиле патриоташ гIалхарбоахилга — Iальамате совкъесте йойгаш. Iийзарш гIулакх ловрхI берригача Советски мехка хIанз сиха собраней митингийн докъалшоаш.

Iема хунта керда доккхий зуламаш ...ьдарца дувдыны дернаш цхьаьна советски общественностан цIераIа чилийски демократешцара солидарноста Советски комитето письмо дахьийтад ООН генералъни секретаре Вальдхайм Куртага, хунта бIеха гIулакхаш содадара цо хоадамболаш де дезар чакдаккхар дехаш.

СССР медицински болхлой профсоюза централъни комитето къахат дахьийтад Дерригдунен медицински ассоциаце Досон яхача гIайрен тIа, кхьача лагеришкe набахтенашкел политически гIулакхашта чувеккха боахкачар унахIено а уж Iалашбора хьал а тахкара дунен халкъий авторитетни комиссин вIашагIйолла из тIалхьэхаш.

Советски лорашта хоеш ба Луис Корвалан деган пезвантен хроническа лазар долаш а цуьнгахьхалат лорий тIахьожачи новкъосталла эшаш а волга. Цу тайпара новкъостал цунна цо хилча, къаьстта хIанз Iа хьалоагIача хана, цун унахцIеноена чIоагIа зуламе да.Советски лораш кийча ба Луис Корвалани хьыбола политически тутмакхаштен эшаш долa новкъостал де а, дарба дала мел эшар вIашгIехьдаккха а, нагахьа санна чилийски тIехьа хунта Советски Союзе, е кхы моллагIча мехка» эхьбахка цар на бокъо йола. Гуманни уйлаш лелаш хилараца, советски лораш кийча ба Чиле Шеча Креста а гуш Луис Корвалана кхьча тутмакхаштен уж чубоахкача моттигашка новкъостал де а.

...Досон яхача гIайрен тIа дIакхачар кортмукъненах дола хоамаш. Укх деношка чилийски журналистица вIашагIкхийтача мара Луис Корвалана хьадаца чилийски патриоташ хьаллоящаш йолаьхьа дунен халкъий хьадийцар.

Чилийски коммунистий лидар оптимизмах хьалхаза ва. «Со чIоагIа теш, аьлар цо, — укх баьдеча къоргачура тхоаш арадаргхадахь а тхоай кортмукъале юха меттаоттаергхилларах а».

О. ТРОФИМОВА,
АПН комментатор.

КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО ВIАШАГIЙОЛЛАШ ВА ВИЛЬСОН

Лондон, 5 март. (ТАСС). Премьер - министра Э. Хит керда латта консерваторий правительстве отставке яхай. Отставка яьй Англе яьча парламентски хоржамашка консервативни парти эшарн коалиционни правительство вIашагIйолла гIортарах аьтув ца баьарн бахьан долаш.

ЛОНДОН, 5 март (ТАСС). Англе королевас Елизавета II-чо мехка керда правительство вIашагIйоллилга официально тIадилла лейбористски парте лидера Гарольд Вильсона.

Укх тIехьарча бIаь шера хиннадаI Атлантически океана берда йисте уллача Море яхача французски городе хIанз долла хий тIадаьнна. Из хатар хиннай йоккха йоахан хиларца. Уллаш хинначa тайпаь лаьхьаяр дукккханахьара ах метр кIоарга долча хиво. Цхьаьккха хIама дIахьа ца лаьаш седа дукккха цIеношка хий чуданнад. Бахача нахах цкъа дукккхача хьалхьа дIадаргад.

СУРТА ТIА: хиво кьайлаьха городе улицаш.

Кейстон—ТАСС сурт.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД дикагIча болхлоех лоархIаш ва милице вокккхагIвола сержант С. Косумов.

СУРТА ТIА: милице вокккхагIвола сержант С. Косумов (юкъе латтар) постага хьожаш ва.

Н. ЛЫКОВА сурт.

КЪА ЦА ХЬЕГАЧОА МОТТИГ ЯЦ

Къа а ца хьегаш баха гIертача наха духьала лоаттабеча къовсаме доккхий дехкараш хьоахаш чурча гIулакхий органаш. Иштта баха гIертача нахах тунеядцаш оал халкъо. Царна духьала ше лоаттабеча къовсаме милицеас алхаъ юкъе лолаю 1970 шера 25 февралехе ардаьннача РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца. Конституце тIа оттадаь декхар кхоачаш ца дерговестана пайдане бола болх ца бер, кхь а уж хьалхе дехадахр дуаш ваьха милице тIаволаве веза, цунга дIахайта деза иштта лелила могийтарг ца хилар, 15 ди далалехь балха отта ха яза еза цунна.

Нагахьа санна болх ца беш хиларах милице тIавихьа хиннад, балха ваха шийна дилла 15 дийнахьа балха ца этта саг уголовни бехктохкаме оз. Къхьега ца тугаш лийна нах бус язвеш массехк масала доаладерга аз. Къона а геттара унахьIена а саг яр Хамидулина Раиса Ибрагимовна. Дукха ха якъисална уо цхьаннахьа балха йоаллаш, айлахьте лелаш. Милице тIайийха дIахайтар цунга иттла лела йиш йоацилга, райисполкома йолча комисси цхьан гIишлош еча организашe балха хьожайар цо. Бакъда болх ца бир.

Къонаялча хIамах ваха гIертар вар из. Базар тIа спекулящне цIамаш сомн баьцадараш Iооттаде дезача дIадихье хIиэмила йоаккхар цо. Цунах малар а ийце, иза цу дIамолар. Цунгаьда а дIахайтадар иштта ваха йиш йоацила. Бакъда Кругло-ва а йохайр райисполком бе балха хьожавеш яь решени. ХIанз из лаьца чувоаллача болх беш ва.

Ленински районо халкъа судо иштта тайп-тайпара ха тоядаьна ах. Цу дукхаргла лакъв деснова дIахьoкара. Хиз лардаре ха тугаш лелла Н. Левченкова, Куркиев Абубакара, хьахарни.

Ленински районе вахаш вар Владимир Круглов яхаш цхьа саг. Атта а нагахь шийна нийслуча а хIамах ваха гIертар вар из.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
милице вокккхагIвола лейтенант.

ДАЬ НОВКЪА

Дукха а барт тайна а дезал ба Дахкильгов IаддархьамaнаI бар. Шиi цIенналaнца Лолеша дахна хьа воI хьегавь цо. Царех къоЬ шоай дас биллача новкъа вахав — чурча гIулакхий органашка гIулакх деш ва.

IаддархьамaнаI болх бу 1943 шера денз. Оперуполномоченни волаш цо шиi болх. Доккхаа а деш дувш цу ханъ милице ветерана.

— Са а ца нийсархой а къонахчалх чIоагIлу ха яp из. Геттара ха лар. Дика школа ха ху ас, Айса Iоадаь деш хIанз къонгаштаар беранта дIалуш ва со, — яхаш дувш Дахкильгов.

Тахан а лаьгIадаланза да цу кьаьлургвоаьча сага хьинар. Иа Октябрьски районерча чурча гIулакхий отделерча неоовдественни охрана отделение начальник ва. ХIаьта цо кулгалдеш коллектива республикерча отделенешта юкъера социалистически яхье хьалха моттиг лаьц.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД сийлен Доска тIа дукхаза хьалтеха хиннад Дахкильгова сурт.

Дас санна дезашн бехкенна хеташ шоай гIулакх деш ба къонгаш а. 1962 шера денз чурча гIулакхьа ва Муса. Заводской района милице БХСС отдела инспектор волаш дIаболабир цо шиi болх. Цул тIехьагIа Советски Эскаре гIулакх деш хилар. Iема говзал IомаIрен политически сакхетам лакхбарен отличник хилар ГIертар. Республикански милице эгара дикагIбарех хилараш цу сотрудник хиларах тарра 1973 шера Нохч-ГIалгIай АССР МВД уголовни розыска отдела начальника заместителенна хьожадр, хIана цига болх беш ва милице майор Дахкильгов Муса. Цо йистевьккха шийн лакхара деша дешара заведени.

Шиi дас дар санна, Мусай саг а шкъа дьаьла ИийнадаI Нохч-ГIалгIай АССР МВД сийлен Доска тIа.

Адам, МВД училище йисте а яккха, хIанз чурча экаре гIулакх деш ва.

ХIаьта Исраьл 1971 шера денз БХСС инспектор ва. Цо дото медаль а йоаккхаш йистеяьккхар юкъера школа, кхояялд-ма хожар дешар. Iадс саь дехкар.

Бакъда цу дешар тIа сацанзар комсомолец Исраил. Цо йистеяьккхар Грозненски мехкдаьтта институт. Хьинари деналла долча, яхь йолча цу дIамасибо шийгара кхе чухйлу еIула хьахкош гойтаргхилара дог дахьадаргIа.

IаддархьамaнаI шоллагIа воI кхаьгIвола воI ИбрахIим филологически IилмаI кандидат а волаш хIанз Нохч-ГIалгIай пачхалахьхален университета студенташта хьехаш ва.

Дика кхебаьб IаддархьамaнаI шийн дезал. Уж шоашта а наха а беркате ба, советски общественна берригa шоай низ дIалуш боахк.

Д. БОРИСОВ.

СУРТА ТIА: Iохайша багIа (аьрдехьара аьттехьа) IаддархьамaнаI, Муса, уралатт Исраил, Адам.

МАТЕМАТИЧЕСКИ ОЛИМПИАДА

Гудермесски района дешарой математически олимпиада хилар укх деношка Новогрозненски яхача юрта юкъерча школе. Олимпиаде дакъа лаьцар района 17 школашкарча къонача математикаша.

229 очко Iалаш а я оалимпиаде хьалхара моттиг Гудермесерча № 1 йолча школа командас яьккхар. ШоллагIа моттиге Новогрозненерча юкъерча школа дешархой хилар. ХIаьта кхоалагIа моттиг Гудермесерча № 4 йолча школа викалашка хьахар.

Къаьст - къаьстача классий дешархошта юкъе хьалхара моттигаш яьхар Новогрозненерча бархIаIера йолча школа йиъалгIача классера Д. Рахимоваси, бархIалгIа класса дешаш йолча Н. Штаркаси, Брагунерча юкъерча школе пхелалгIча классе деша вагIача М. Кагерманова, Гудермесерча № 2 йолча школа иэхалгIа класса дешархочо М. Юсупова, Гудермесерча № 1 йолча школа ворхIалгIа классерча В. Ивановаси нийслагIча классерча Г. Свинуховаси, Новогрозненерча юкъерча йолча итталгIа класса дешархочо Е. Овчарова.

Района математически олимпиаде хьалхара моттигаш яьхача дешархоша республикански математически олимпиаде дакъа лоацаргда.

А. СУМКИН

МИЧА КХОАЧАВУ МАЛАР СОВДАККХАРО

Общественни порядок чIоагIъеча этгара лоархIам барех цаI да малар совдахкарца доаттабу къовсам. Общественни порядок толхаеш дола а зуламаш дуча а дуккагIдола бахьанаш малар совдахкача нахагара доагIаш да. ХIанз а дIабаланза ба вайна юкъера уж тайпа нах. ХIара денна иштта бола нах болабу Грозненерча медвытрезвителе.

Хьалха трампарка балха хиннача Заворзинни Акопяни шоаш балха болача къаркъ молаш бегIаш хиннаб. Цигга царна тIакхьчав мастер. Цо шоашка малар сацийта яьча, дов а даьккха летаб уж мастерах, йийтай цунна. Царех хIаранехен шиашa шу суд йир.

ДуртIаз валлаlца веха а волаш Кирова цIерагIча парке гIолла лелаш хиннав «Вторчермет» республикански управление грузчик Саломатин. ХьалхахьаIIаннийсвеннача сага цхьаккха бахьан а доацаш хIама тохай цо. Хьалха судо цхьа шу суд йир хулигана.

Грозненски медвытрезвителе воаллар № 2 йолча кирпишкий завода слесарь Кульба. Кхы вынь болхлочуна цхьана 4 шуша къаркъ мена хиннад цар. Кульба Петропавловски шоссейни новкъа вехa уллачар цхьа хIара чIагIийla воалаьвalар.

Хоамаш ду тхога дезалашта юкъе хулача хулиганан гIулакхех: вехача дас сесаг а бераш а цIаргIара лелхададь, вехача воI бала баьхъ шиi къданнача даьген наьнагeн, маро сесага етт, иштта кха а кхейелaш ахчал-бокъорг мол.

Иштта дола гIулакхаш лелаьда «Красный молот» завода слесарь Виктор Балабухочни воалаьвалар тхо долча. Дезалах ба Iаха бахьаргбац, къамаш варгдн хьана цу дезала долш дохш. Бутт боаллаше юха а тхаьнигга «хьошалгIа» веназ из. Хулигана доккхагIдола галдар дир.

Милице хинна цу Iеп. административни дары цо, ерригача общественностa декхар да малaрце IIехдоахача, балха тIа а да йоагIaча моттигашка а ка мелача нахаца къовсам лоаттабар.

Т. ЖИХАРЕВА,
Нохч-ГIалгIай АССР МВД медвытрезвителя служба начальник.

САТИЙНА IАЦ ВЕТЕРАНАШ

Дукха халонаш нийслу вахача сага. Хетаргахьа, царна юкъе этгара вокккхагIча хала ха бекьонаше хьалхьахa. Хала да шийн хиннача гIулакхах, новкъостех, дуккхача хана ше баьнача хIамах къастар. Дийнахьа а бусa сатем боацаш сагата гIулакх долаш лийннача сага атта да шоашe сатийна ваха тIа отта.

Иштта болча нахьа шоллагIвола вахар дIадолалу чурча гIулакхий органашка балха болча къонахчарна шоай опыт, знанеш дIала уж болабелча. Республика чурча гIулакхий органашка балха хинна итташ ветеранаш ба шоашта моrа из новкъостал деш.

Чурча гIулакхий дикагIйола а денале а традицеш дIайоэйтара лахрьIа йолча милице хьалаинца мел чудоржеш. Сорнгиц хьалхаш ... республикански оргкомитет вIашагIхелад. ХIанз милице ветераний централъни бюро председатель ва милице полковник хинна Максим Андреевич Подшивъюв. Из хьомара вехар ... къонахчаш. КIезиге бац Поддышевн санна бола нах ветеранашта юкъе. Царех ба республика чурча гIулакхий органашка дукхача шерашка бола бoaxк Б. Бедердинов, А. А. Шушамин, А. Ф. Дымпера, Н. И. Жарков.

А. ДАЦАЕВ,
милице лейтенант.

Къахьегамхой салоIам лорабеш

Общественни порядок лораеча къахьегамхошка дакъа лаьцийтарах 1959 шера март бетта КПСС ЦК, СССР Министрий Совета ба сооам эрабаьнначул тIехьагIа шийн лоIаме йола хьакхьа дружинаш вIашагIхелайр Шалински районa Аргунера крупнопанельни цIенош хьалеча комбинате. Цу хана денa г. Аргуне общественни порядок лорарa милицейн дола новкъостал ду комбината дружинникаша.

25 сан юкъевоагIа хIанз комбинатa шийн лоIаме йолча халкъа дружина. Беррига дружинникаша общественни порядок ларде шоай цхьаараргьа ... гIа бойтта комбината. ... дукхача гIулакхий гIаха тIа къоргьаерaша. ... ХIара бетта йолча хьалха дIайолаш яь 18 ди ... ...

ТIехьагIа участкови инспектор керте а волаш машинашка лахрьхьа йолча моттигашка общественни порядок лораe. ЛIабоь. ЧIоагIа новкъостал ду дружинникашта цар. Цу общественни ...

Дукха моттигаш нийсъенна дружинникашa хьалххe дулаш ... ... дружинникаш. ... Аргуне ... дегIайоагIа промышленни город. ... хIaлта шийн ... порядок ... ... милицейни новкъостал де.

Аргунерча милице чурча гIулакхий отдела начальника нов. Басханова инструкци еннача ...

М. ЭПЕНДИЕВ.

Унахой берзабара

Дукха ха йоашаш Наурски района Алпатово яхача юртарча поликлинике хьежаш бар шийн тайпарча нахaгa — унахошта дарба дар а цар вахар кIалхардаккхар а царех тийна долча дегIа унахIенача, цIена дог долча, «наха вахар лучa» донорашка.

IуйрIйна бархI сахьат даьлча поликлиника бохкашна хьана шийн бола дIабахьна Грозненерча цIий доахача станце бригада. ВIарча дийнахь цIий доахача цIйиахьаьш пахаддаш, хьахар донораш шоай лоIамах цIий дала. 148 саг мох болаш шоай цIий хьелдеr. Цу дийнахь ийс литр цIий делар.

Массарел хьалха цIий доаккхача операционни чубаьлар Л. А. Бакаева, Н. Н. Матузьякова, О. Л. Бетлык. ЯлхалагIа цIий дIалуш яр В. К. Никольская. Цунна укказа дIеладар «III степена СССР донор» яха медаль. Цу дийнахьа профтехучилищерча 80 дешархочо донораш хилар, дукккхабараш а хилла.

Массарел цIий доахача станце гIулакх йола хинна дIаиттад донорашна. Цу дийнахьа донорах наьна дIалуш хиларна лакхах ГПТУ коллективна сийлен грамота еннай, хIаьта дукхача дешархошта пхьалхалла тIаьхь диллач дукхагIа Алпатоверча № 20 йолча профтехучилища комсомолашн кагирхойн бар.

Т. БОНДАРЕНКО,
ЦIеча ЖIарга районни комитета председатель, лор.

ШОЛЛАГIА ТУР

Махачкале чакхъъьнай «А» класса 1 группе лоэзача командашта юкъе волейболах мехка хьалхара моттиг яккхара йолча яхьай шоллагIа тур. Цу хьашка Грозненера «Автомобилиста» совгIа дакъа лоацаш яр Харьковера «Локомотив» (соахка «А» класса лаккхехьара лиге ловзаш хинна команда), Сочера «Динамо», Тбилисера «Буревестник», Вильнюсера «Куроапаратура», Душанбера «Хосилот».

Сакъердаме хилар грозненцаштен харьковчанаштен юкъе хинна вIашагIкхетар. Цу вIашагIкхетаре хьалхара шин сете «Локомотивага» совле йоалаш хийнакхар «Автомобилист» котъяла гаьна ящар. Цхьабакъда «Автомобилиста» капитан В. Фролов чов а хинна ловзара юкъера ваьлча, грозненцаш сет 3:0 а йолаш ийшар цу вIашагIкхетаре.

Дале а ала доагIа шоллагIа туре «Автомобилиста» 6-нена юкъера 4 очко яьккхаьа. Вай волейболисташа эшабир душанбиншаш, вильнюсаш, шоззa тбилисаш. ХIанз чемпионата шин тур чакхъьнначул тIехьагIа 6 очко яьккха «Автомобилист» 3-ча моттиге я.

Мехка волейболни чемпионата «А» класса 1 группе ловзача командаш чакхъьялехь кхы а шин тур дакъа лаца деза. 3-гIа тур хургья 18-ча — 25-ча марте Симферополен, Ташкентеh, 4-гIа тур — 15-ча — 25 апреле Харьковен Тбилисен.

М. САЛМАНОВ.

ШАШКАШ

Эрсий шашках лоззара республике хьалхара моттиг яккхара дIахьош йолча яхьашка чакхъьнаьннай нийс тур.

Къаьста дика толамаш доаламаш йовз цхьоалгIа разрядаш йола Н. Хромушин, А. Симоненков, В. Газалапов, спортa мастерала кандидат В. Гандулаев.

БархIалгIчен нийслагIчен турашка шашна очко Iалашйир царех хIаране.

Ийс тур чакхъьча ийсхья очко Iалаш а я ьхаьшка хьалха ва Н. Хромушин. Цунна тIехьа воагIа бархIнех ворхI очко Iалашья А. Симоненков. КхоалагIча моттиге ийсхья ах-ах очко Iалашъя В. Гандулаев я, Яхьаш дIахо дIалуш я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Итт шу дизара хетаь

Назранерча № 14 йолча ГПТУ-нт цу дизара хетаь торжественни собрани хилар укх деношка «Электроинструмент» завода актови зале.

Шей дезача дакъа лаьцар районерча партийни комсомольски организацей викалаша, завода кулгалхоша, хьалха училище деша баьхача завода къонача болхлоша.

Юбилейни сабаре гулбеннарашта хьалхашка училище 10 шу дизара дo даькъал дувцаш, хоза лоацаш доал къамаьлаш дир парте Назрановски районни комитета шоллагIча секретара нов. Баранова, комсомола районни комитета отдела заведующе нов. Муталиева, профтехобразоване республикански управлене болхкагIвола инженера нов. Матвеева, базови предприяте завода «Электроинструмент» эгара партборо секретара нов. Гагнева.

Иштта собрание къамаьлаш дир училище дийша а баьнна IомаIа завода болх беча шинкэбоша Толдыкина, слесара Султыгова, токара Сагова, гIалгIай хьалхьа юкъе эгара хьалха механизаторий говзал Iомае деша баьхкача училище чакхъьлачул тIехьагIа трактористаш хургболча Барахоева Ларисас, Хашиева Дугурхана. Цар доп дели пятилетка дикагIа, бIыгIанчайнна юкъе хила а кхы а дикагIа кхьахета, дега.

У. АБАДИЕВ.

(Газета аргIанара номер араяргья 8-ча марта).

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрIийна гимнастика. 9.20 — Кердаларш. 9.30 — Дешархошта. «Костер». 10.00 — Чайковски цIерагIа йолча Дунен халкъашта юкъерча 5-ча конкурсе лауреаташа. 10.35 — «Трактористка» яха телевизионни оперк. 15.55 — Передачай программа. 16.00 — ... 16.15 — Босбола телевидени. 17.00 — ... Пачхалкхьански ... Хокке ... 18.00 — Босбола телевидени. Лыжни спортах йола дунен кубок. Чехословакие передача. 19.00 — Деций ... ХIаьлгийн ... Ваганова ... «Орлёнок» яхача телестуде эстрадни концерт. ... 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Коньки ... дунен чемпионат. Шийн лоIамах йола программа. Германе Федерактивни Республикера передача. Инстельча—кердаларш, передачай программа.

8 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. IуйрIийна гимнастика. 9.20 — Кердаларш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гурган» яха театр. «Вай новлей дагалеччаш». 10.35 — «Подсолнух» яхача телефильм. 10.50 — Босбола телевидени. Бера ... концерт. ... 12.55 — «Мандарин» ... ЗИЛ-а ... 13.15 — Кхалнаха ... 14.00 — «Мир» ... 15.00 — «Эвалаш» ... 17.00 — ... 18.00 — ... 19.45 — Кхалнахаь заявкаш доааa концерт. 21.00 — «Ха». ... Миллютинa оперетта. Оперетта Московски театра спектаклъ ... 16.00 — Босбола телевидени. Шоапа, маIа ... 17.00 — Босбола телевидени. Мультфильмаш программа. 17.30 — Босбола телевидени. Чехословакие передача. 18.00 — Кердаларш. 18.05 — Босбола телевидени. Останкиноа дезача ден сийре. 20.00 — Босбола телевидени. «13 гIанд» яха миниатюрай телевизионни театр. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Шойла ... Матье (Франция). 22.00 — Босбола телевидени. Фигурни катанаш дунен чемпионат. Спортивни хьалхарa программа. Германе Федерактивни Республикера передача. Инстельча — кердаларш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

14.00 — Музаев, Нураддин цIерагIа долча Нохч-ГIалгIай драматически театра «Вокккха хьехан» спектакль. 15.45 — «Доладара» яха художественни фильм. 17.10 — «Дезача денца дехьехьа» яха концерт. 18.30 — Кхалнаха музыкальни передача.

РАДИО

7 март

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш хаоттам. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч-ГIалгIай иллеш. 8.30 — «Дикача гIулакха лахьавара» яха зарисовка. 15.00 — «Халкъа гIехьа» (нохчий меттала). 15.15 — Экономически знанеш болхоа Фабрикерча экспериментальни цеха культурa «Аттестаци промышленни продукци дикал лаккхара тIехьа йоаттайеча къовсама дакха форма хьакхъ».

ХIаьта ... 15.30 — «Дунен революционни процесс» (нохчий меттала). 15.45 — Хоамаш (эрсий меттала). 16.00 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (нохчий меттала). 16.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.40 — ... 17.00 — Дунен халкъашта юкъерчa кхалнахаь Денна—8-ча Марта хетаь торжественни заседани а концерт а. СССР-а Доккхача театра трансляци.

8 март

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш хаоттам. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — «Кхалсаг — къахьегамхо, кхалсаг—нана» яха беседа (эрсий меттала). 8.25 — ДIахьа ден концерт (эрсий меттала). 15.15 — Дунен кхалнахашта Денна хетаь «Дикаль» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.30 — Украински радиопередача (эрсий меттала). 15.45 — Хоамаш (эрсий меттала). 16.15 — «Дезача денна хьалха ... яхьа ... хIамаш» яха композици (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозненски хувцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йолаш, IуйрIйна цхьашIайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара мух а хьехкаш хиларa. Ийзиал а ... фегара температура бийсанна 1—3, деношка 5 градусе хилара ... ГIалгIаIа а тарлу. ХIоанен ... а ... хьашIайолча моттигашкa дохк ... ялхара мух а ... фегара температура бийсанна 1—6 градус шелал, деношкa 1—6 градус ... хилара ... а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадува шинарен, оршотан, шоаттан денoшка.

СФ02076. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 2446.